

**WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA  
PUBLICZNA  
W POZNANIU**

# **INFORMATOR BIBLIOTEKARZA WIELKOPOLSKIEGO**

**P O Z N A Ń  
1 9 6 7**

**R O K 1**

# **I N F O R M A T O R**

## **BIBLIOTEKARZA WIELKOPOLSKIEGO**

---

WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA W POZNANIU

ROK I

1 9 6 7

NR 1

#### KOMITET REDAKCYJNY

Seweryn Drozdowski, mgr Czesława Gruszczyńska, mgr Romuald Krygier, mgr Franciszek Łozowski (red. naczelny), mgr Ludgarda Pawlaczyk (sekretarz), Zofia Płatkiewicz, Emilia Skowronkova, Zofia Wieczorek.

---

Poznańskie Zakłady Graficzne - Zakład 1, Poznań, ul. Wybickiego 6

Zam. 938 VI 67 850 - A-5

## SPIS TREŚCI

|                                                                                                                                                                              | str.                                   |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|
| 1. Od Redakcji . . . . .                                                                                                                                                     | 5                                      |
| 2. O dalszy rozwój czytelnictwa literatury społ.-polit. —<br>mgr F. Łozowski . . . . .                                                                                       | 6 <span style="float: right;">V</span> |
| 3. Biblioteki powszechne woj. poznańskiego w latach 1966—<br>1970 — Z. Wieczorek . . . . .                                                                                   | 11                                     |
| 4. Uwagi o regionalnej bibliografii Wielkopolski — doc. dr St. Ku-<br>biak . . . . .                                                                                         | 17                                     |
| 5. Wczoraj i dziś bibliotek powszechnych w powiecie szamo-<br>tułskim — mgr R. Krygier . . . . .                                                                             | 26                                     |
| 6. Wywiad z laureatką nagrody wojewódzkiej ob. K. Zięciakową .                                                                                                               | 32                                     |
| 7. Podsumowanie wyników współzawodnictwa bibliotek na<br>50-lecie Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej<br>w województwie poznańskim — Z. Płatkiewicz . . . . . | 35                                     |
| 8. Na przykładzie Wągrowca ... — Z. Płatkiewicz . . . . .                                                                                                                    | 41                                     |
| 9. Uroczystości Reymontowskie w powiecie wrzesińskim —<br>A. Gantkowska-Jasińska . . . . .                                                                                   | 43                                     |
| 10. Refleksje z seminariów wyjazdowych — Z. Płatkiewicz . . .                                                                                                                | 45                                     |
| 11. Kronika 1967 . . . . .                                                                                                                                                   | 47                                     |
| 12. Z życia organizacji społecznych . . . . .                                                                                                                                | 50                                     |



## Od Redakcji

Oddając do rąk bibliotekarzy niniejszą publikację, pragniemy wyjaśnić, że jest to nowe wydawnictwo Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Poznaniu, które zgodnie z zamierzeniami ukazywać się będzie dwa razy w roku. Na treść periodyku składać się będą materiały dotyczące usprawnień, modernizacji, osiągnięć w zakresie bibliotek i czytelnictwa wielkopolskiego. Zakładając, że „Informator” jest również środkiem informacji o regionie zamieszczamy w I numerze artykuł doc. dr St. Kubiaka — dyrektora Biblioteki Głównej Uniwersytetu im. A. Mickiewicza na temat regionalnej bibliografii Wielkopolski. Kontynuacją tego artykułu będą dołączone do Informatora wkładki, obejmujące bibliografię Wielkopolski. Drukowane one będą jednostronnie z myślą o uzupełnieniu przez biblioteki kartotek bibliograficznych dotyczących naszego regionu.

Intencją wydawcy jest, aby czasopismo nasze stało się platformą wymiany doświadczeń dla wszystkich bibliotekarzy sieci publicznej i związkowej województwa poznańskiego. W tym celu, dla zabezpieczenia takiego charakteru „Informatora”, do zespołu redakcyjnego obok pracowników Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej powołano przedstawicieli bibliotek stopnia powiatowego.

Redakcja zwraca się z apelem do wszystkich bibliotekarzy o ścisłą współpracę, o nadsyłanie swoich dezyderatów i uwag odnośnie treści i formy naszego czasopisma, o podzielenie się swoimi doświadczeniami, usprawnieniami, o kontakt na codzień.

Mgr Franciszek Łozowski  
Dyrektor Woj. Bibl. Publ. w Poznaniu

## O DALSZY ROZWÓJ CZYTELNICTWA LITERATURY SPOŁECZNO-POLITYCZNEJ

Widoczny w ostatnim okresie wzrost zainteresowania w naszym kraju problematyką ideowo-polityczną, co znalazło wyraz na VIII Plenum KC PZPR, nakłada na wszystkie placówki i instytucje kulturalno-oświatowe obowiązek pogłębienia odpowiedniej działalności. W warunkach bibliotek chodzi tu głównie o dalszy rozwój czytelnictwa literatury społeczno-politycznej i takie ukierunkowanie go, by pełniej i skuteczniej wzbogacało ono orientację czytelnika w zakresie podstawowych problemów kraju i świata współczesnego, by lepiej i wszechstronniej służyło budownictwu socjalizmu w naszej Ojczyźnie.

Na tym polu, na polu upowszechniania książki społeczno-politycznej mamy w województwie poznańskim sporo doświadczeń, z których należy wyciągnąć wnioski i stosownie do nowych, wyższych wymagań, usprawnić naszą działalność. Doświadczenia te mówią, a potwierdziła to przeprowadzona przez nas ostatnio analiza, że wiele bibliotek prawidłowo traktuje swoje zadania w zakresie pracy z książką społeczno-polityczną, dając temu wyraz w odpowiedniej polityce gromadzenia zbiorów. Wg niepełnych danych, do bibliotek o najwyższym w naszym województwie wskaźniku interesujących nas wydawnictw należą biblioteki w powiatach Kępno (14<sup>0</sup>/<sub>0</sub> w stosunku do ogółu zbiorów), Września (12,2<sup>0</sup>/<sub>0</sub>), Czarnków (12<sup>0</sup>/<sub>0</sub>), a z miast wydzielonych — biblioteka w Lesznie (10,2<sup>0</sup>/<sub>0</sub>). Można też przyjąć, że dzięki przeprowadzonej w ostatnich latach selekcji zbiorów społeczno-politycznych,

większość bibliotek oczyściła się z pozycji przestarzałych i to, czym dysponuje obecnie, to książki aktualne i wartościowe.

Obok poprawnej polityki gromadzenia, wiele naszych bibliotek ma również do odnotowania niemałe osiągnięcia na odcinku wypożyczeń literatury społeczno-politycznej. Do tych ostatnich, wg danych za ostatni okres sprawozdawczy, zaliczyć należy m. in. Środę (7,5% wypożyczeń książek społeczno-politycznych w stosunku do ogółu wypożyczeń), Wągrowiec (6,3%) i Pleszew (5,3%).

Ważną rolę w procesie przyswajania czytelnikom zagadnień i wydawnictw społeczno-politycznych odgrywają wszelkiego rodzaju dyskusje, prelekcje, spotkania autorskie i różnorodne formy propagandy wizualnej, poświęcane w bibliotekach tej problematyce. Jeżeli spojrzeć na poczynania naszych bibliotek na tym odcinku, to również i tu, przyznać to trzeba, mamy wiele interesujących i godnych naśladowania osiągnięć, wyrażających się dużą ilością imprez oświatowych i wystaw.

To co powiedziano wyżej, odnosi się niestety tylko do części bibliotek, obok których mamy i takie, gdzie ciągle jeszcze nie przywiązuje się należytej wagi do propagowania literatury społeczno-politycznej. Znajduje to wyraz zarówno w nieprze-myślanej polityce uzupełniania zbiorów i w konsekwencji niekorzystnej dla literatury społeczno-politycznej ich strukturze, jak i w bardzo niskich wskaźnikach wypożyczeń tych książek. Zjawisko to trudno usprawiedliwić i stąd wniosek dla kierownictw zainteresowanych bibliotek, by przestały po macoszemu traktować ten odcinek działalności i podjęły tu pilno, ale rzeczowe kroki, prowadzące do poprawy sytuacji.

Precyzując zadania na najbliższą przyszłość w zakresie popularyzacji literatury społeczno-politycznej w województwie poznańskim, pragniemy zwrócić uwagę kierownictwom bibliotek szczebla powiatowego na następujące sprawy:

1. Na potrzebę ciągłego uświadamiania wszystkim pracownikom bibliotek, a w szczególności pracownikom wypożyczalni, doniosłości eksponowania i propagowania książek!



społeczno-politycznej, jako bardzo ważnego instrumentu z punktu widzenia kształtowania postaw i wychowania naszego społeczeństwa w duchu socjalistycznym.

2. Na konieczność przeanalizowania na najbliższych naradach i seminariach powiatowych stanu czytelnictwa książek społeczno-politycznych i struktury księgozbiorów we wszystkich podległych placówkach wraz z zagadnieniem systematycznej selekcji. W oparciu o taką właśnie, kompleksową analizę należy opracować wnioski, zmierzające do usprawnienia i pogłębienia czytelnictwa tej literatury.
3. Bardziej staranne śledzenie rynku wydawniczego i śmielsze wprowadzanie do księgozbiorów pozycji z dziedziny społeczno-politycznej, mając przy tym na uwadze istotne potrzeby środowiska i stopień trudności zakupywanych książek. Chodzi tu m. in. o to, aby na przykład dla bibliotek gromadzkich zakupywać nie tyle tytuły specjalistyczne, ile popularne, na które jest tam większe zapotrzebowanie, i które nie wymagają większego przygotowania czytelnika.
4. Aktywną i bardziej ofensywną propagandę literatury społeczno-politycznej poprzez organizowanie systematycznych przeglądów nowości z tej dziedziny, dyskusje, quizy, prelekcje na odnośne tematy, spotkania autorskie, wystawy itp. Należy również pobudzić do aktywniejszego działania na odcinku przyswajania czytelnikom książek społeczno-politycznych służbę informacyjno-bibliograficzną, która w wielu bibliotekach ciągle jeszcze, jak się wydaje, nie wykorzystuje wszystkich swoich możliwości i będących w jej dyspozycji pomocy.
5. Na dalszą poprawę obsługi czytelniczej i lepsze zaspakajanie potrzeb w zakresie książki społeczno-politycznej wszystkich studiujących i uczących się, w tym również młodzieży VII i VIII klas szkół podstawowych, gdzie od dwóch lat obowiązuje przedmiot „Wychowanie obywatelskie”. Poza tym, niewątpliwie ważnym naszym kontrahentem, należy podjąć bardziej energiczne kroki na rzecz pozyskania dla interesującej nas tu literatury czytelnika

dorosłego, a w szczególności robotników i chłopów, którzy ciągle jeszcze są rzadkimi gośćmi w bibliotekach i niestety na dalekim planie naszych poczynań i zabiegów propagandowych.

6. Ściślejze związanie działalności bibliotek na polu upowszechniania problematyki społeczno-politycznej z działalnością TWP, SAIW, organizacji społeczno-politycznych, a zwłaszcza z kursami szkolenia ideologicznego, gdzie, jak się wydaje, tkwią największe rezerwy czytelnicze. Instytucja szkolenia partyjnego w Wielkopolsce, to dziś prawdziwy uniwersytet powszechny, szerzący w szerokim zakresie wiedzę marksistowską, popularyzujący program, ideologię oraz politykę Partii, wyjaśniający zjawiska gospodarcze i społeczne, i to nie tylko w gronie ludzi PZPR, ale również wśród członków bratnich stronnictw politycznych, organizacji młodzieżowych i bezpartyjnych. O zasięgu i różnorodności oddziaływania szkolenia partyjnego najlepiej świadczą cyfry. Otóż w ostatnim sezonie w szkoleniu tym uczestniczyło 180 tys. słuchaczy, skupionych w 5,5 tys. zespołów, 214 wieczorowych szkółach aktywu, prowadzonych przez 6 tysięcy wykładowców i obejmujących łącznie 24 kierunki tematyczne. Tak duży rozmach szkolenia ideologicznego i coraz powszechniej odczuwana potrzeba oparcia go w większym stopniu o książkę, stwarza duże możliwości zwiększenia wypożyczeń literatury społeczno-politycznej w bibliotekach publicznych. Chodzi tylko o to, aby umiejętnie wyjść na przeciw temu zapotrzebowaniu i wzorem PiMBP w Nowym Tomyślu i MBP w Lesznie nawiązać ściślejszą współpracę z Powiatowymi Ośrodkami Propagandy Partyjnej oraz terenowymi organizacjami partyjnymi, wydzielić we wszystkich placówkach na specjalnych półkach książki związane z tematyką szkolenia i odpowiednio je zapropagować. Jest to napewno nienajłatwiejszy, ale bardzo ważny i leżący w interesie środowiska bibliotekarskiego kierunek działania, bo pozwalający nam rozszerzyć sferę naszego oddziaływania, nie mówiąc już o tym, że jest to przecież nasz obowiązek. Obowiązkiem

naszym jest bowiem popieranie wszelkich poczynąń wszędzie tam, gdzie wchodzi w grę praca z książką.

7. Konieczność wyodrębnienia w strukturze księgozbiorów i rejestrze wypożyczeń literatury społeczno-politycznej celem zapewnienia bieżącej kontroli nad właściwym uzupełnianiem i wykorzystaniem tej literatury.

Reasumując, pragniemy podkreślić, że sprawa popularyzacji literatury społeczno-politycznej, to nie tylko zadanie wynikające z potrzeb bieżącej chwili, ale zadanie ciągle, którego waga i znaczenie rośnie w miarę tego, jak podejmujemy nowe, bardziej złożone problemy budownictwa socjalistycznego. Do aktywnego udziału w rozwiązywaniu problemów intensyfikacji naszej gospodarki nie wystarcza bowiem już dziś znajomość ogólnych haseł i dobre chęci, ale konieczna jest konkretna wiedza ekonomiczna. To samo odnosi się również do podstawowych problemów ideowych i politycznych w kraju i na arenie międzynarodowej, których zrozumienie wymaga coraz gruntowniejszej znajomości zadań i założeń polityki Partii oraz wiedzy marksistowskiej. Im prędzej i skuteczniej zaszczepimy tę wiedzę naszemu społeczeństwu, tym efektywniejsze będą nasze poczynania na polu ekonomicznym i politycznym, i bliższa perspektywa zwycięskiego zakończenia budowy socjalizmu. Jest to więc zadanie o pierwszorzędym znaczeniu, w którego rozwiązywaniu powinny i muszą wziąć aktywniejszy udział biblioteki. Warunkiem wykonania tego zadania jest większe polityczne zaangażowanie całego środowiska bibliotekarskiego i jego świadomość odpowiedzialności za te sprawy wobec społeczeństwa i państwa.

\* \* \*

Dla realizacji nakreślonych wyżej zadań w zakresie pogłębiania czytelnictwa literatury społeczno-politycznej należy wykorzystać doświadczenia i dorobek obchodów 50-lecia Wielkiej Październikowej Rewolucji Socjalistycznej oraz dekady książki pod hasłem „Człowiek — Świat — Polityka”. W szczególności chodzi o to, aby w pełni wyzyskać rozbudzone przy tej okazji zainteresowanie przedmiotową proble-

matyką i podtrzymać wzmożony wysiłek wszystkich placówek na rzecz systematycznego upowszechniania treści społeczno-politycznych i ideowych; by nowe poczynania na tym odcinku mające dotąd charakter raczej akcyjny — przekształcić w przedmiot stałej, codziennej troski całej służby bibliotecznej.

Przy wykonywaniu powinności konsekwentnej popularyzacji literatury społeczno-politycznej winniśmy częściej odwoływać się do pomocy miejscowego aktywu politycznego, zapraszając go do zespołów doradczych dla spraw uzupełniania księgozbiorów. Równocześnie, dla zapewnienia sobie wsparcia w propagowaniu interesujących nas tu treści, trzeba i należy organizować koła zainteresowań książką społeczno-polityczną w oparciu o aktyw czytelniczy i Koła Przyjaciół Bibliotek.

Takie i tylko takie postawienie sprawy gwarantuje pomyślne wykonanie stojącego przed nami zadania.

Zofia Wieczorek

Z-ca Dyrektora Woj. Bibl. Publ. w Poznaniu

## BIBLIOTEKI POWSZECHNE

### WOJEWÓDZTWA POZNAŃSKIEGO W LATACH 1966—1970.

(Główne kierunki działania w świetle Uchwały Nr XII/58/67 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu z dnia 6. VI. 1967 r.)

Planowanie w społeczeństwie socjalistycznym dotyczy przede wszystkim produkcji. Zadania dotyczące sfery spożycia społecznego, jaką jest m. in. domena kultury, występujące w obowiązujących w Polsce narodowych planach gospodarczych, mają przede wszystkim na celu zabezpieczenie bazy dla działalności kulturalnej. Natomiast cała szeroko rozumiana praca kulturalno-oświatowa, główne kierunki działalności kulturalno-oświatowej i podstawowe jej zadania ustalane są oddzielnymi normatywami przez odpowiedzialne za tę działalność organa.

W Poznaniu — 5-letni plan rozwoju gospodarki na najbliższe lata został ustalony Uchwałą Nr X/56/67. Wojewódzkiej Rady Narodowej z dnia 21. III. 1967 r. w sprawie 5-letniego planu rozwoju gospodarki województwa poznańskiego na lata 1966—1970 (Dz. Urz. WRN Nr 10/67 poz. 89).

W planie tym, w grupie zagadnień zatytułowanej „Urządzenia kulturalno-socjalne”, w sposób zwięzły określono zadania w dziedzinie kultury. Można je ująć w trzech grupach:

- 1) Gros uwagi poświęca plan sprawie zabezpieczenia prawidłowej koordynacji rozwoju życia kulturalno-oświatowego na wsi, zalecając zorganizowanie w każdej gromadzie ośrodka kulturalnego;
- 2) Dla uzyskania maksymalnych efektów w zakresie rozbudowy urządzeń kulturalnych, plan zaleca koordynowanie w szerszym zakresie wydatków na cele kulturalne realizowane przez zakłady pracy, związki zawodowe i organizacje społeczne;
- 3) Biblioteki wchodzi do planu bardzo konkretnym wskaźnikiem: do 1970 r. rady narodowe, zobowiązane są do zabezpieczania środków finansowych na zakup 1.240.000 tomów książek dla bibliotek powszechnych, w celu uzupełnienia ubytków oraz zakupu nowości wydawniczych.

Sprawy głównych kierunków działania w dziedzinie rozwoju kultury w naszym województwie na lata 1967—1970 stały się przedmiotem sesji Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu. Na sesji tej Wojewódzka Rada Narodowa po wysłuchaniu referatu zastępcy Przewodniczącego Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej, opinii Komisji Oświaty i Kultury i wniosków radnych, podjęła Uchwałę Nr XII/58/67 z dnia 6. VI. 1967 w sprawie podstawowych zadań w pracy kulturalno-oświatowej na terenie województwa poznańskiego na lata 1967 do 1970 r. (Dz. Urz. WRN Nr 14/67 poz. 107).

Biorąc pod uwagę dotychczasowe osiągnięcia w dziedzinie kultury na terenie województwa, jak również stwierdzone niedociągnięcia oraz potrzebę dalszej aktywizacji wszystkich czynników mających wpływ na rozwój życia kulturalnego w województwie — Wojewódzka Rada Narodowa ustaliła głów-

ne kierunki działania zarówno dla zawodowych placówek kulturalno-oświatowych jak i dla społecznego oraz amatorskiego ruchu kulturalnego.

W świetle wyżej cytowanej Uchwały oraz „Głównych kierunków działania w dziedzinie rozwoju kultury w Wielkopolsce w latach 1966—1970” opracowanych przez Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej na sesję Wojewódzkiej Rady Narodowej w dniu 6. VI. 1967 r. — *główne kierunki działania bibliotek na lata 1966—1970* przedstawiają się następująco:

1. Biblioteki powszechne winny być w dalszym ciągu głównym instrumentem krzewienia kultury wśród najszerszych rzesz społeczeństwa. Ilość korzystających z bibliotek wzrosnie w latach 1966—70 z 17% do 19% ogółu ludności.

Jeżeli przyjmimy, że zgodnie z przewidywaniami liczba mieszkańców województwa w 1970 roku będzie wynosiła 2.251.000 osób — wówczas liczba czytelników korzystających z bibliotek naszego województwa powinna wynosić 427.000 osób, tzn. 66.294 czytelników więcej niż w 1966 r. (361.396 czytelników). Przeciętny roczny wzrost liczby czytelników winien zatem wynosić około 17.000 osób.

2. W celu krzewienia kultury w społeczeństwie — czytamy w Uchwale — „Biblioteki wszystkich szczebli winny podjąć wszechstronną pracę z czytelnikiem, wykorzystując do popularyzacji książki, spotkania autorskie, wystawy oraz dostępne urządzenia techniczne: radio, telewizję i magnetofony”.
3. Ażeby czytelnictwo mogło się rozwijać konieczne jest stworzenie odpowiedniej bazy książkowej. W 1970 r. mamy w województwie uzyskać przeciętną 160 tomów na 100 mieszkańców, tzn. że w roku tym biblioteki nasze powinny posiadać ogółem 3.601.600 tomów. Jeżeli sobie uświadomimy, że w 1965 r. było w bibliotekach 3.291.181 tomów, a zakup za lata 1966—70 wyniesie zgodnie z założeniem planu 5-letniego 1.240.000 tomów — wówczas zrozumiemy sens sformułowania użytego w 5-letnim planie, które brzmi: „w celu uzupełnienia ubytków”. Praktycznie znaczy

to, że w okresie lat 1966—70 należy ubytkować około 740.000 tomów. Zadanie to mają biblioteki wykonać, zgodnie z zaleceniami Prezydium WRN, do końca 1969 r. przeprowadzając selekcję i ubytkowując książki.

Plan zakupu na poszczególne lata przedstawia się następująco (w tysiącach):

|           | 1965 | 1966  | 1967 | 1968 | 1969 | 1970 |
|-----------|------|-------|------|------|------|------|
| Plan      | 188  | 190   | 230  | 250  | 270  | 300  |
| Wykonanie | 227  | 228,3 |      |      |      |      |

Zakup księgozbioru w planowanych wysokościach zabezpiecza utrzymanie się w średniej krajowej w stosunku do średniej przyrostu ludności.

Mocno akcentuje Uchwała sprawę właściwego profilowania zakupu zalecając nabywanie książek o walorach ideowych i wychowawczych.

4. Dalszej rozbudowy wymaga sieć biblioteczna.

W Uchwale czytamy, że „należy dążyć do stworzenia do końca 1970 r. pełnej sieci bibliotek gromadzkich i punktów bibliotecznych we wszystkich wsiach sołeckich”. W praktyce znaczy to, że w okresie lat 1967—70 należy zorganizować 17 bibliotek gromadzkich w 11 powiatach oraz ok. 600 punktów bibliotecznych.

Główne kierunki działania opracowane przez Prezydium WRN na Sesję Wojewódzkiej Rady Narodowej zakładają ponadto, że do końca bieżącego planu 5-letniego należy zorganizować:

22 filie biblioteczne

7 oddziałów dziecięcych

44 czytelnie w miastach (w tym 6 w PiMBP) oraz w 50% bibliotek gromadzkich.

5. W Uchwale wiele uwagi poświęca się sprawie poszerzenia i unowocześnienia istniejącej bazy jak i wyposażenia pla-

cówek w niezbędne środki lokomocji, zaś w „Materiałach” przygotowanych na Sesję przez Prezydium WRN — postuluje się m. in.:

- dokonanie poprawy warunków lokalowych 13 powiatowych i miejskich bibliotek;
  - wykorzystanie współzawodnictwa gromadzkich rad narodowych na najlepszy lokal biblioteki wiejskiej — ogłoszonego przez Wydział Kultury Prezydium WRN dla poprawy warunków lokalowych bibliotek gromadzkich;
  - lokalizowanie wiejskich punktów bibliotecznych w klubach „Ruch” i „GS” dla pełnego udostępnienia książki szerokiemu ogółowi społeczeństwa.
6. Uchwała zaleca Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Poznaniu poświęcać więcej uwagi współdziałaniu z bibliotekami zakładowymi i organizacji społecznych tak w zakresie upowszechniania czytelnictwa, jak również kształtowania zakupów książek i wypracowania nowych atrakcyjnych form pracy z czytelnikiem.
7. Zgodnie z Uchwałą w gromadach i na wsi jako podstawową placówkę kulturalno-oświatową uznaje się gromadzkie ośrodki kultury obejmujące swoim programem działania bibliotekę gromadzką, klub, kino i urządzenia o charakterze sportowo-rekreacyjnym.

Do czasu stworzenia we wszystkich gromadach warunków lokalowych i etatowych, gromadzkie rady narodowe winny opracować jednolity program intensyfikacji życia kulturalno-oświatowego i ustalenia wiodącej placówki pełniącej funkcję gromadzkiego ośrodka kulturalnego prowadzonego etatowo lub społecznie.

Zagadnienie ścisłego powiązania działalności bibliotek gromadzkich z pozostałymi placówkami kulturalno-oświatowymi środowiska — to konsekwentnie realizowana ogólnokrajowa linia polityki pracy kulturalno-oświatowej na wsi. Ministerstwo Kultury i Sztuki opracowało dwa projekty organizacyjnego rozwiązywania tego problemu, są to:



- 1) Wytyczne w sprawie organizacji i prowadzenia gromadzkich ośrodków kultury,
- 2) Instrukcja Ministerstwa Kultury i Sztuki w sprawie organizowania działalności kulturalnej na terenie gromady.

W trosce o najpełniejszą realizację założeń kierunków pracy kulturalno-oświatowej województwa poznańskiego do 1970 r. Wojewódzka Rada Narodowa zobowiązuje rady narodowe wszystkich stopni do:

- a) zorganizowania sesji poświęconych zagadnieniom kultury i ustalenia wytycznych do zaspokojenia kulturalnych potrzeb mieszkańców,
- b) zalecenia Komisjom Oświaty i Kultury czuwania nad właściwym rozwojem życia kulturalnego, celowym wykorzystaniem nakładów na rozwój kultury, dopomagania organom do spraw kultury i placówkom kulturalno-oświatowym w wywiązywaniu się z nałożonych na nie zadań w zakresie koordynacji i podnoszenia poziomu kulturalnego wsi, osiedla czy miasta,
- c) do zaktualizowania planów perspektywicznych rozwoju życia kulturalnego na terenie powiatu wzgl. miasta stanowiącego powiat i opracowania do końca 1968 r. analogicznych planów w gromadach i miastach.

Bieżący 5-letni narodowy plan gospodarczy, obejmujący lata 1966—70 jest piątym z kolei planem. Ostatni jego rok (lipiec 1969 — lipiec 1970) obchodzić będziemy jako jubileuszowy rok 25-lecia Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Stworzy to okazję do podsumowania 25-letniego dorobku naszego kraju, kraju, który tworzy własny model ustrojowy, własny socjalistyczny model ekonomiki oraz własny socjalistyczny styl kultury.

Ta wyjątkowa okoliczność powinna zmobilizować wszystkich do maksymalnego zrealizowania zadań.

Doc. dr Stanisław Kubiak  
dyrektor Biblioteki UAM

## UWAGI O REGIONALNEJ BIBLIOGRAFII WIELKOPOLSKI

Opracowania bibliograficzne spełniają ważną rolę w zakresie rejestracji druków i tym samym stanowią punkt wyjścia dla informacji naukowej. W tym ujęciu bibliografie ogólne, specjalistyczne, retrospektywne i bieżące można zaliczyć do kategorii zjawiska historycznego, które zostało uwarunkowane potrzebami powstałymi na określonym etapie obiektywnego rozwoju życia gospodarczego i kulturalnego poszczególnych narodów. W miarę bowiem rozwoju ekonomicznego poszczególnych państw wzrastało zapotrzebowanie na naukowe opracowania z zakresu coraz to większej ilości dyscyplin; na czoło wysuwały się szczególnie intensywnie rozwijające się gałęzie wiedzy przyrodniczej i technicznej; nie zaniedbywano także różnych dyscyplin nauk społecznych. Równocześnie ta intensyfikacja badań naukowych z zakresu dyscyplin przyrodniczych, matematyczno-fizycznych i technicznych stanowiła główną podstawę dla dalszego rozwoju bazy ekonomicznej, a przede wszystkim była punktem wyjścia dla modernizacji i technizacji procesów produkcyjnych. Natomiast nauki społeczne w najszerszym pojęciu stanowiły niezmiernie ważny czynnik w kształtowaniu odpowiednich postaw społeczeństwa, odpowiadających wymogom określonego etapu rozwoju poszczególnych narodów; pierwszoplanowe miejsce zajmowała literatura piękna, opracowania naukowe z dziedziny historii, filozofii, językoznawstwa, prawa.

W związku z powyższym w niebywałym tempie wzrastała systematycznie liczba publikacji, wydawano dzieła zwarte i później w coraz szerszym zakresie druki o charakterze ciągłym, rejestrujące niejako na bieżąco najnowsze osiągnięcia

danej gałęzi wiedzy. W okresie załedwie ostatniego wieku liczba wydawanych na świecie czasopism i pism periodycznych wzrosła do kilkudziesięciu tysięcy, co spowodowało konieczność rozbudowania z niesłychaną precyzją, tak pod względem organizacyjnym i wyposażenia technicznego, aparatu zajmującego się tylko rejestracją i informacją o zawartości periodyków. W tej pracy nastąpiła daleko idąca specjalizacja. Również druki zwarte, których z roku na rok wydawano coraz więcej, aby obecnie w skali rocznej dojść na świecie do setek tysięcy jednostek wydawniczych, wymagały stałej rejestracji.

Bibliografia udoskonaliła się nie tylko w płaszczyźnie praktycznej, ale również w teoretycznej; pomiędzy obu płaszczyznami zachodzi dialektyczna jedność. Na bazie bibliografii rozwinęła się z biegiem czasu nowa dziedzina, określana mianem dokumentacji i informacji naukowej. Dla potrzeb tej ostatniej dziedziny powołano nawet potężne instytucje o zasięgu jednego państwa, lub określonych stref, a już obecnie zasięgiem obejmujące cały świat. Nowo utworzone instytucje dokumentacji i informacji naukowej nie zawsze uwzględniają w swej działalności szeroko rozbudowaną sieć bibliotek, spośród których wiele poprzez setki lat nagromadziło ponad milionowe zbiory. Tempo wzrostu liczby gromadzonych w bibliotekach druków jest bardzo szybkie. Zaistniała nawet konieczność specjalizowania się bibliotek w zakresie gromadzenia zbiorów. Tymczasem nastąpiło instytucjonalne wyodrębnienie się ośrodków dokumentacji i informacji. Rozwiązanie takie było chyba konieczne, najprawdopodobniej dlatego, że tradycyjne biblioteki stanowiły zbyt ociężały organizm, aby podolać nagle powstałym nowym i niezmiernie pilnym zadaniom. Sytuacja taka posiada na pewno charakter przejściowy i sieć bibliotek musi wejść prędzej czy później w skład szeroko rozbudowanego systemu informacji naukowej, a nawet stanowić jego podstawę. W dziedzinie aktywizacji bibliotek na polu informacji naukowej uczyniono już bardzo dużo, również w Polsce, a resort szkolnictwa wyższego i Polska Akademia Nauk wydały w tym zakresie daleko idące decyzje. Poważne zadania w tej mierze mają do spełnienia także biblioteki powszechne, które, chcąc,

nie chcąc, nie mogą nie spełniać w pewnym zakresie funkcji ośrodków informacji naukowej.

Każda faza rozwojowa bazy ekonomiczno-społecznej stawia określone wymagania, albo inaczej, determinuje zakres funkcjonowania określonych elementów nadbudowy. W fazie intensywnego rozwoju przemysłu i techniki znacznie zmienił się zasięg działalności bibliotek wszystkich typów, dużych i małych. Obok niezbędnych czynności związanych z bibliotecznym przysposobieniem druków oraz organizacją czytelnictwa, biblioteki musiały stopniowo podjąć nowe zadania, wprowadzić czyniąc to bardzo powoli, jako poważne ośrodki dokumentacji i informacji. Biblioteki włączyły się także w proces kształtowania oblicza kulturalnego danych grup społecznych i zawodowych. Zakres obu wyżej wymienionych grup zadań wciąż wzrasta i jest to na pewno proces nieodwracalny.

Podstawą szeroko pojętej informacji naukowej jest bibliografia. W tej ostatniej dziedzinie Polska posiada poważne osiągnięcia. Wydawnictwa Instytutu Bibliograficznego Biblioteki Narodowej stanowią już dziś ważne narzędzie w pracach bibliograficzno-informacyjnych całej sieci bibliotecznej w Polsce. Nadto z inicjatywy różnych placówek Polskiej Akademii Nauk oraz instytucji podległych poszczególnym resortom przygotowuje się oraz publikuje retrospektywne i bieżące bibliografie specjalne. Na ten cel przeznacza się poważne środki finansowe.

Wieloletnie doświadczenia w zakresie rejestrowania druków wykazały, że bardzo ważne zadania do spełnienia posiada również bibliografia regionalna, i to w pojęciu węższym, to znaczy, jeżeli się ma na myśli poszczególne ośrodki geograficzne lub administracyjne jednego państwa, a także w szerszym, kiedy w grę wchodzi np. współpraca kilku państw nad sporządzaniem bibliografii, np. krajów skandynawskich. W odniesieniu do bibliografii regionalnej w znaczeniu węższym, pokrywa się ona z konkretnym ośrodkiem geograficznym lub administracyjnym. Może być to bibliografia dotycząca Wielkopolski w pojęciu historycznym lub też obecnego województwa poznańskiego lub też jednego powiatu.

Bibliografia regionalna posiada duże znaczenie pod względem formalnym i merytorycznym. Przede wszystkim winna ona rejestrować druki całego piśmiennictwa dotyczącego danego regionu, łącznie z wyborem ważniejszych artykułów prasowych. Te ostatnie jak wiadomo posiadają dość dużą wartość faktograficzną, a w bibliografiach ogólnopolskich nie są odnotowywane.

Uwzględniając wymogi kompletności i szybkości rejestrowania druków, aktualna sytuacja w wielkopolskiej bibliografii regionalnej jest niedobra. Właściwie to dotychczas nie dysponujemy nawet kompletną bibliografią historii Wielkopolski, nie mówiąc już o innych bibliografiach specjalnych. Sytuacja taka jest niewątpliwie rezultatem braku zorganizowanego ośrodka, któryby ustalał plan prac bibliograficznych, a także odpowiednich ku temu środków finansowych.

Środowiska bibliotekarzy zdają sobie sprawę z konieczności skoncentrowania wysiłków, w celu doprowadzenia do prawidłowej sytuacji w pracach nad bibliografią regionalną.

Mimo poważnych braków, dotychczas jeszcze stosunkowo najlepiej zarejestrowano piśmiennictwo dotyczące historii Wielkopolski.

Zdając sobie sprawę z konieczności rejestrowania tego piśmiennictwa, Ludwika Dobrzyńska-Rybicka i Aniela Koehle-równa ogłosiły w Rocznikach Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk w 1917 roku, s. 442—465, wykaz druków wielkopolskich z roku 1913 i 1915—1916. Następnie duże zasługi w bibliografowaniu piśmiennictwa poznańskiego położył Kazimierz Kaczmarczyk, który przeglądy literatury poświęconej dziejom Wielkopolski drukował w Rocznikach Historycznych (m. in. 1925 r. s. 226—287). Najwięcej na polu wielkopolskiej bibliografii regionalnej zdziałał Andrzej Wojtkowski, który w 1925 roku zamieścił w Kronice Miasta Poznania (R. 3 : 1925 s. 181—184) wykaz najnowszych publikacji niemieckich z zakresu historii Poznania i Wielkopolski oraz w tym samym roku na łamach Roczników Historycznych (T. 2 : 1926 s. 292—301) tenże autor ogłosił bibliografię ziem zachodnich za rok 1925. Najważniejszym jednak osiągnięciem Wojtkowskiego w okresie

międzywojennym było opublikowanie wyników długoletniej pracy nad gromadzeniem piśmiennictwa dotyczącego historii Wielkopolski. (A. Wojtkowski, Bibliografia historii Poznania. W: Bibliografia historii Wielkopolski. T. 2. Poznań 1938 s. 138; tenże, Bibliografia historii Wielkopolski. T. 1—2. Poznań 1937—1938 ss. 352—162). Mimo pewnych braków bibliografia ta do dnia dzisiejszego jest niezastąpiona i bez jej pomocy nie obejdzie się żaden historyk w pracy badawczej nad problematyką regionu wielkopolskiego.

Interesujący wykaz publikacji ogłosił również w okresie międzywojennym Stanisław Karwowski w swym dziele p. t. Historia Wielkiego Księstwa Poznańskiego. T. 3. Poznań 1931 s. 337—440. Zarejestrował on tam publikacje dotyczące Wielkopolskiej twórczości naukowej i literackiej za lata 1848—1915.

Z innych publikacji z lat 1919—1939 warto jeszcze wymienić wykazy druków, zestawiane z inicjatywy Stefana Wierczyńskiego przez zespół Biblioteki Uniwersyteckiej, a ogłaszane na łamach Kuriera Poznańskiego w 1928 r., nieregularnie od nr 154. Ważnym wydarzeniem było także wydanie przez Janinę Baumgartową Bibliografii regionalnej za rok 1938 i pierwsze półroczje 1939 (Przegląd Wielkopolski R. 1 : 1939). Była to w pewnym sensie kontynuacja dzieła Wojtkowskiego, a nadto autorka zapoczątkowała w tej publikacji rejestrowanie druków bieżących o szerszym zakresie tematycznym. Pojawiły się także przed 1939 rokiem wykazy piśmiennictwa, dotyczącego poszczególnych powiatów. Z tej serii wymienić trzeba prace J. Staszewskiego (Powojenna literatura o Kaliszu. — Roczniki Historyczne T. 6 : 1930 s. 257—260), Stefana Dybowskiego (Bibliografia regionalna kaliska. — Ziemia Kaliska R. 1 : 1930 nr 1 s. 22—26, nr 4/5 s. 165—168), J. Staszewskiego i J. Dereśiewicz (Bibliografia źródeł, opracowań i przyczynków dotyczących dziejów ziemi wrzesińskiej. Września 1932).

W latach 1918—1945 ukazało się także kilka niemieckich opracowań bibliograficznych. Są one wartościowe dlatego, że uwzględniają najnowsze publikacje niemieckie. Najwięcej wykazów opublikował Max Gunzenhäuser, ale tylko dwie jego prace mają większe znaczenie dla Wielkopolski (Bibliographie

zur Geschichte der deutsch-polnischen Beziehungen und Grenzlandfragen 1919—1939. Stuttgart 1924 oraz Bibliographie zur Geschichte der polnischen Frage bis 1919. Stuttgart 1940). Z innych niemieckich autorów wymienić należy zestawy Martina Jahna (*Literatur zur Vorgeschichte der provinz Posen 1900—1920.* — *Mannus R.* 14 : 1922), Alfreda Lattermanna (*Das deutsche Schrifttum über Polen und die deutsch-polnischen Beziehungen aus dem Jahre 1926 und Nachträge.* — *Deutsche Blätter in Polen.* R. 5 : 1928). Wiele materiałów do historii Wielkopolski zebrał Hans Jacob Schmitz, który publikował wykazy *Grenzmärkische Heimatblätter* ( m. in. *R.* 18 : 1942).

Niemieckie opracowania bibliograficzne posiadały jednak pewien mankament; były one przeznaczone dla niemieckiego odbiorcy i dlatego w doborze literatury nie zawsze kierowano się obiektywnymi kryteriami. Uprzywilejowane były te publikacje, które wykazywały niemiecki charakter Poznańskiego, Pomorza Gdańskiego i Śląska.

W pierwszym okresie po drugiej wojnie światowej nastąpił prawie kompletny zastój w pracach nad sporządzaniem bibliografii Wielkopolski. W szerszym zakresie prace te podjęto dopiero po 1954 r. Charakterystyczną cechą całego okresu powojennego było ukazanie się dość pokażnej liczby bibliografii ogólnych i specjalnych. W związku z intensywnym rozwojem badań naukowych zaczęto gromadzić piśmiennictwo do poszczególnych okresów historycznych i różnych dyscyplin wiedzy. Przykładem może być tutaj Powstanie Wielkopolskie 1918—1919, do którego jako pierwszy, już przed 1939 r. zaczął gromadzić piśmiennictwo Zdzisław Grot (*Literatura o Powstaniu Wielkopolskim.* W: — *Rocznik Weteranów Powstań Narodowych.* Poznań 1935 s. 97—110), później Jan Baumgart (*Materiały do bibliografii historii Powstania Wielkopolskiego.* W: *Rocznik Dziejów Powstania Wielkopolskiego.* T. 1. Poznań 1947 s. 88—110), a także Tadeusz Grygier (*Materiały do bibliografii historii Powstania Wielkopolskiego 1918/1919.* Poznań 1938 s. 171—193). Spośród niemieckich autorów problematyką tą żywo się interesował wymieniony już wyżej Schmitz z Piły, który opublikował dwa opracowania

(Literatur über d. polnischen Aufstand und die Grenzkämpfe. — Grenzmärkische Heimatblätter R. 10:1934, R. 11:1935 oraz polnische Schriften zum Posener Aufstand und der Grenzkämpfen 1918/1919. Tamże R. 13:1937). Wymienione opracowania bibliograficzne nie objęły kompletnego piśmiennictwa, które starały się zarejestrować dwie powojenne publikacje ogłoszone przez Stanisława Kubiaka (Bibliografia historii Powstania Wielkopolskiego 1918-1919. Poznań 1963 s. 87 oraz materiały bibliograficzne do historii Powstania Wielkopolskiego 1918-1919. Na podstawie zawartości prasy Poznania 1919—1939. — Zeszyty Naukowe UAM. Biblioteka T. 5. Poznań 1965 s. 165—222).

Duże zainteresowanie badawcze wywołał także okres okupacji hitlerowskiej. Piśmiennictwo do tego okresu zgromadzili Władysław Chojnacki, Karol Pospieszalski i Edward Serwański (Materiały do bibliografii okupacji hitlerowskiej w Polsce 1939—1945. Warszawa 1957 s. 63). Autorzy tej publikacji związani z Poznaniem bardzo szeroko uwzględnili piśmiennictwo dotyczące Wielkopolski. Wiele cennego materiału do okresu okupacji rejestrują bibliografie załącznikowe. Dla przykładu wymienimy wykaz 108 pozycji bibliograficznych w pracy Zbigniewa Janowicza, Ustrój administracyjny ziem polskich wcielonych do Rzeszy Niemieckiej. 1939—1945. Poznań 1951.

W okresie powojennym wzrosło znaczenie bibliografii załącznikowych w ogóle. Każda z monografii regionalnych rejestruje nieraz setki jednostek bibliograficznych, których niejednokrotnie nie znajduje się w żadnym innym wykazie. Uwaga ta dotyczy szczególnie piśmiennictwa zagranicznego, traktującego o problematyce regionalnej, a także mniej znanych artykułów rozproszonych w prasie. Dla przykładu można wymienić pracę Gerarda Labudy, Ziemia Zachodnie i Północne w tysiącletniej historii Polski. Warszawa 1966, oraz praca Witolda Jakóbczyka, Studia nad dziejami Wielkopolski w XIX w. Poznań 1951. Wiele cennego materiału bibliograficznego zawierają także monografie poszczególnych powiatów. Na pierwszym miejscu wymienimy zebrane przez M. B. Topolską publikacje do historii Gniezna (Dzieje Gniezna. Warszawa 1965 s. 861—876). W tej



grupie wypada jeszcze zwrócić uwagę na pracę Wandy Goebel, *Z turem w herbie*. Poznań 1966, Stanisława Kurnatowskiego i Jerzego Nalepy, *Z przeszłości Międzyrzecza*. Poznań 1961 oraz wielotomowe zbiorowe opracowanie p. t. *Dziesięć wieków Poznania*. Poznań—Warszawa 1956.

W rozwoju życia gospodarczego i kulturalnego Wielkopolski dużą rolę odegrały czasopisma. Nasza wiedza o gazetach i periodykach jest wciąż jeszcze bardzo uboga. W 1908 r. Stanisław Karwowski opublikował w Poznaniu pracę p. t. *Czasopisma wielkopolskie*. Cz. 1. 1796—1859. Przez dłuższy okres problematyką tą szerzej się nie interesowano. Po drugiej wojnie zagadnieniami tymi w sposób systematyczny z dużym znanstwem problematyki zajęła się Zofia Semrau, która opublikowała dwa artykuły (*Czasopisma poznańskie* cz. 1: 1794—1858 i cz. 2: 1859—1870. — *Kronika Miasta Poznania* R. 26: 1958 nr 1 s. 95—120 i nr 4 s. 91—109). Na temat prasy wielkopolskiej napisał także rozprawę Zygmunt Dulczewski, *Z dziejów prasy ludowej w Wielkim Księstwie Poznańskim 1848—1850*. Warszawa 1957.

Za bardzo cenne przedsięwzięcie po drugiej wojnie należy uznać zamieszczanie wykazów bibliograficznych na łamach niektórych czasopism naukowych wychodzących w Poznaniu. Rejestry te uwzględniają nie tylko literaturę historyczną. (Na łamach *Kroniki Miasta Poznania* wykazy takie za lata 1950—1958 opracowywała Maria Szymańska). Pisma specjalistyczne rejestrują także piśmiennictwo z zakresu tych dziedzin, które reprezentują. Tutaj uwagę zwracają wykazy opracowane przez Bolesława Świdzkiego (*Bibliografia geografii fizycznej Wielkopolski*. W: *Badania Fizjograficzne nad Polską Zachodnią* T. 3: 1956 s. 183—279 oraz *Materiały do bibliografii ekonomicznej województwa poznańskiego za rok 1958*. W: *Rocznik Rady Naukowo-Ekonomicznej przy Prezydium WRN w Poznaniu*. Poznań 1960 s. 195—211).

Ważną pomoc bibliograficzną stanowią także bibliografie zawartości poszczególnych czasopism (Maria Walentynowicz, Andrzej Wędzki, *Bibliografia zawartości Przeglądu Zachodniego 1945—1955*. Poznań 1957 s. 124). Jeszcze bardziej uży-

teczne mogą być bibliografie zawartości prasy Poznania i Wielkopolski. W tej dziedzinie mało dotychczas zrobiono. Dlatego też duże zainteresowanie wzbudziły publikacje Marii Michałowskiej (m. in. „Mrówka Poznańska” 1821—1822. Zarys historyczny oraz bibliografia zawartości. — Zeszyty Naukowe UAM. Biblioteka T. 4: 1964 s. 73—158).

Nowym zjawiskiem po 1960 r. było publikowanie materiałów bibliograficznych do historii poszczególnych instytucji oraz rejestrowanie prac naukowych pracowników poszczególnych zakładów naukowych. W pierwszej grupie wymienimy opracowane przez Tadeusza Klanowskiego i Stanisława Kubiaka, Materiały bibliograficzne do historii Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu 1919—1964. Poznań 1965 s. 408. W drugiej grupie uwagę zwraca Bibliografia publikacji pracowników Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu 1945—1964, zestawiona przez Tadeusza Klanowskiego, Stanisława Kubiaka i Mirosławę Stempniewicz, Poznań 1965 ss. 971. Książka rejestruje aż 13 398 prac z zakresu różnych specjalności. Mieczysław Przedpelski zestawiał także Bibliografię ważniejszych prac pracowników Katedry Ekonomiki Przemysłu WSE w Poznaniu. Poznań 1967 ss. 8.

Piśmiennictwo dotyczące Wielkopolski jest obecnie także rejestrowane przez bibliograficzne ośrodki w Niemieckiej Republice Federalnej. Istnieje tutaj szereg publikacji Herberta Ristera.

Z powojennych wydawnictw typu bibliograficznego na szczególną uwagę zasługuje praca Marii Szymańskiej, Bibliografia historii Poznania. Poznań 1960 ss. 271. Autorka uwzględniła najważniejsze publikacje wydane do 1958 roku. Poważnym dorobkiem ośrodka poznańskiego jest już wielotomowa publikacja p. t. Bibliografia regionalna Wielkopolski, która początkowo uwzględniała także druki dotyczące Ziemi Lubuskiej. Jest to bibliografia ogólna, rejestrująca piśmiennictwo z zakresu wszystkich dziedzin życia regionu. Zestawy gromadzone i opracowywane przez czternastoosobowy zespół pracowników Biblioteki Uniwersyteckiej i wydawane w ramach wydawnictw Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poz-

naniu. Dotychczas ukazały się tomy za okres 1958—1963. Redaktorem całości jest Bolesław Świdorski. Mankamentem tej cennej publikacji jest to, że ukazuje się ona z dużym opóźnieniem.

Poznań posiada poważne tradycje bibliograficzne. Środowisko bibliotekarzy może w najbliższym czasie osiągnąć jeszcze większe rezultaty w opracowywaniu bibliografii regionalnej. Znacznych usprawnień wymaga koordynacja wysiłków wszystkich zespołów. Powinien powstać plan pracy nad bibliografiami retrospektywnymi. Należy dążyć do szybkiego opracowywania i publikowania bibliografii bieżących. Większego jeszcze nasilenia wymagają prace nad bibliografią czasopism regionalnych z rejestracją ich zawartości łącznie.

Bibliografie, w powstawaniu których winni brać udział pracownicy wszystkich typów bibliotek, stanowią niezmiennie ważny instrument w działalności każdej placówki bibliotecznej.

Mgr Romuald Krygier  
Kierownik PiMBP w Szamotułach

## WCZORA I DZIŚ BIBLIOTEK POWSZECHNYCH W POWIECIE SZAMOTULSKIM

Biblioteki w powiecie szamotulskim mają za sobą bardzo długą historię. Istniały tu już biblioteki klasztorne — dominikanów w XIII wieku we Wronkach i reformatów w XVII wieku w Szamotułach, przy kościołach, na dworach możnych magnatów np. w XV wieku u Świdwa-Szamotulskich i w XVI wieku u Górków w Szamotułach czy w XV wieku u Ostrorogów w Ostrorogu. Bodźcem pobudzającym zapotrzebowanie na książkę była reformacja. Książka stała się wtedy potrzebna wszystkim do utwierdzenia w wierze dawnej lub nowej, do jej obrony lub zwalczania. W tym czasie powstają liczne księgozbiory szlachty i możnowładców hołdujących „nowinkom”, zakłada się biblioteki przy szkołach. Niewątpliwie powstawaniu bibliotek prywatnych sprzyja założenie w 1551

roku w Szamotulach pierwszej drukarni w Wielkopolsce. Drukarnia ta miała swe pomieszczenia w oficynie zamku Górków. Dysydenci drukowali tu swe książki także w języku polskim.

Rozwój bibliotek i czytelnictwa w powiecie szamotulskim nastąpił jednak dopiero na początku XIX wieku. Organizowały się wtedy biblioteki parafialne, szkolne i prywatne. Po upadku powstania styczniowego zaczęto tworzyć pierwsze biblioteki o charakterze publicznym. W 1878 roku powstał w Szamotulach komitet Towarzystwa Oświaty Ludowej, który organizował biblioteki przy parafiach w całym powiecie. Nie rozwinął on jednak szerokiej działalności, ponieważ TOL już w 1879 roku zostało zlikwidowane przez władze pruskie. W powiecie szamotulskim pozostały jednak po TOL biblioteczki i byli działacze. Kiedy w 1880 roku powstało Towarzystwo Czytelní Ludowych — kontynuowano działalność szerzenia pożytecznych książek polskich i zakładania bibliotek ludowych. W 1884 roku w powiecie szamotulskim mało osób korzystało z bibliotek TCL — jak to stwierdza jeden z dokumentów.

W końcu XIX wieku społeczeństwo powiatu szamotulskiego zaczęło organizować się w różnych towarzystwach, w których młody Polak hartował swoje ciało, uczył się poprawnie pisać i czytać po polsku oraz utwierdzał się w poczuciu swej narodowej przynależności. Niemal każda z organizacji posiadała jakąś skromną biblioteczkę i zajmowała się tajnym nauczaniem. Pęd do oświaty w ostatnich latach zaboru był duży, książka i gazeta naprawdę decydowały pod strzechą. O porzytności i popularności książki świadczyć może fakt, że organizowano zbiorowe czytanie „Trylogii” Sienkiewicza na polu w czasie przerw w pracy.

Niestety nie wiemy — brak dokumentów, co działa się z Towarzystwem Czytelní Ludowych w powiecie szamotulskim w okresie od 1887 roku do 1910 roku. Należy jednak przypuszczać, że w pierwszych latach XX wieku działalność TCL całkowicie tu zamarła i dlatego na nowo ruch czytelniczy zapoczątkowany został 27 listopada 1910 roku wiecem oświatowym w Szamotulach.

Towarzystwo Czytelni Ludowych było organizacją społeczno-oświatową, obejmującą swym zasięgiem całą Wielkopolskę. Organizacyjnie TCL dzieliło się na powiaty lub okręgi. Powiat szamotulski podzielono na dwa okręgi: szamotulski i pniewski. Niestety danych o okręgu pniewskim nie posiadamy. Działalność okręgu szamotulskiego obrazuje zachowany protokółarz z lat 1910—33. Okręg szamotulski dzielił się na 6 obwodów wg parafii. W 3 obwodach wiejskich działało po kilka bibliotek, które odpowiadają naszym dzisiejszym punktom bibliotecznym. Mieściły się w nich komplety po 100 książek. W powiecie szamotulskim bibliotek TCL było dość dużo, ale pracowały raczej słabo.

W 1912 roku uskarżano się na brak poparcia pracy przez inteligencję świecką, która spychała obowiązki oświatowe na księży. Sprawozdanie za rok 1912/13 informuje o 16 zebraniach agitacyjnych w całym powiecie, o istnieniu 27 bibliotek z 2.589 książkami, o 1.161 czytelnikach i 13.873 wypożyczeniach. Działało wtedy 17 kolektorów, którzy zdołali zebrać ze składek 434 mk, a 1.188 mk. z nadzwyczajnych ofiar. Wiec oświatowy w Kaźmierzu w dniu 19 listopada 1911 roku zgromadził w Domu Katolickim około 300 osób, przeważnie gospodarzy i robotników z tejże parafii. W zebraniu wzięli udział także ziemianie: Żółtowski i Łubieńska z Kiączana, która przemawiała o potrzebie lektury i dokształcaniu się oraz narodowo-katolickim wychowaniu dzieci. Biblioteki TCL kierowane więc były głównie przez księży, obszarników oraz burżuazję i miały charakter klerykalny oraz wybitnie zachowawczy. O zachowawczym charakterze TCL świadczy również fragment protokołu z dnia 29 listopada 1932 r. w sprawie organizacji czytelni w Szamotułach: „W czytelni znajdują się gazety i czasopisma wszelkiego rodzaju z wyjątkiem wywrotowych”. Sprawozdanie z czerwca 1918 roku informuje, że czytelnia w Szamotułach posiada 1.195 książek dla dorosłych i 156 książek dla dzieci. W 1917 roku czytelników było 430, a książki wypożyczono 3.374 razy. Z początkiem 1919 roku księgozbiór składał się z 1.761 tomów. Dokupiono 1.745 książek, było więc w dniu 25 września 1919 roku 3.506 książek w 30 bibliotekach. Według

sprawozdania przeciętny procent czytelników wynosił 5,5 ogółu mieszkańców. W 1920 roku było 48 szafek po 100 książek w każdej, a w 1925 roku jest ich już tylko 41. Książki wypożyczano kompletami w teren na 1 rok. Po roku zmieniano komplety.

TCL w Szamotułach prowadziło jeszcze osobną czytelnię. Nosiła ona imię Henryka Sienkiewicza. Wspomina się o niej w sprawozdaniach już w roku 1913 i 1914. Była to raczej sama wypożyczalnia, gdyż w ówczesnej nomenklaturze nie odróżniano wypożyczalni od czytelnii. W 1932 roku czytelnia ta została zorganizowana na nowo. Miała w pierwszym rzędzie służyć za schronienie dla bezrobotnych w okresie zimy, a następnie — być ogniskiem kultury dla szerokiego społeczeństwa. Czytelnia początkowo cieszyła się dużą frekwencją młodzieży męskiej. Spełniała ona bowiem rolę świetlicy, gdyż obok gazet i książek znajdowały się w niej różne gry. Czytelnia jednak nie prosperowała długo, gdyż już w styczniu 1933 roku stwierdzono, że dyżurni nie spełniają swych obowiązków, a próba wciągnięcia do tej akcji młodzieży studenckiej też nie dała pożądanego rezultatu.

Towarzystwo Czytelni Ludowych organizowało także odczyty, obchody, wiece oświatowe tj. zebrania dla ogółu ludności, na które zapraszano prelegentów zwykle spoza Szamotul. Urządzano też wystawy książek. Dla utrzymania swych placówek, prowadzonych zresztą bezinteresownie, TCL werbowало członków wpłacających groszowe składki, urządzało zbiórki pieniężne, przyjmowało dary w gotowiźnie lub organizowało dochodowe imprezy np. odczyty. Przy każdej bibliotece urządował tzw. kolektor, którego zadaniem było werbowanie członków i zbieranie od nich składek. Zebrane ze składek fundusze były na ogół dość szczupłe, gdyż członkowie nie zawsze płacili. Kasę zasilaly dość rzadko większe sumy pieniężne, ofiarowywane przez bogatych członków — okolicznych ziemian lub dochody z imprez. Poza tym TCL zajmowało się sprzedażą telegramów kościuszkowskich.

Z zachowanych protokółów wynika, że działalność TCL w powiecie szamotulskim miało swoje wzloty i długie okresy

zahamowania. Kryzysowe okazały się lata pierwszej wojny światowej, potem w 1918 roku nastąpiło duże ożywienie, by w okresie 1925—1928 znów popaść w letarg. Mimo wielu zamierzeń — TCL w powiecie szamotulskim nie osiągnęło wielkich rezultatów, nie objęło swym zasięgiem szerokiego ogółu społeczeństwa. Nastąpiło to dopiero w Polsce Ludowej.

Po wojnie biblioteki powszechne zaczęły właściwie od niczego, bo przecież ta namiastka czytelnictwa, którą stanowiły przed wojną biblioteki Towarzystwa Czytelni Ludowych, została bezpowrotnie zniszczona przez hitlerowskiego okupanta. Tak więc trzeba było zaczynać od nowa, od zbiórki książek i środków finansowych. W ten sposób powstała w 1945 roku pierwsza biblioteka przy Inspektoracie Szkolnym. W 1954 roku było już 15 bibliotek publicznych oraz 92 punkty biblioteczne, w 1966 roku sieć bibliotek publicznych składała się z 17 bibliotek i 93 punktów. W latach następnych nie przewiduje się rozbudowy sieci bibliotek, gdyż jest ona pełna, wzrosła tylko liczba punktów bibliotecznych. Księgozbiór w 1945 roku liczył zaledwie 120 tomów, w 1954 roku wzrósł już do 62.778 książek. W 1966 roku biblioteki publiczne dysponowały księgozbiorem liczącym 111.868 książek. W stosunku do lat przedwojennych nasycenie książką jest więc dostateczne, bo wynosi 1,5 tomów na 1 mieszkańca powiatu. W 1947 roku zanotowano dopiero pierwszych 27 czytelników, w 1954 roku było ich już 10.087, a w 1966 roku liczba czytelników wzrosła do 14.057, co stanowi 19,1% w stosunku do liczby mieszkańców powiatu. Wskaźnik ten jest grubo wyższy od przeciętnej województwa poznańskiego, która wynosi 16,9%. Do poważnej grupy czytelników bibliotek publicznych dodajmy jeszcze rzesze młodzieży korzystającej z bibliotek szkolnych i pewien procent czytelników bibliotek fachowych, związków zawodowych i różnych organizacji, a przekonamy się, że procent czytających w naszym powiecie przekracza 30. Również liczby wypożyczeń książek wskazują na duży wzrost czytelnictwa: w 1954 roku wypożyczono 136.228 książek, w 1966 roku dokonano 258.958 wypożyczeń, czyli 18,4 tomy na 1 czytelnika, podczas gdy w 1960 roku 1 czytelnik wypożyczył tylko 16,5 tomów. Dla

podkreślenia wagi osiągnięć w tym zakresie trzeba dodać, że przeciętna wypożyczeń na 1 czytelnika w województwie poznańskim w 1966 roku wynosiła 17 tomów.

Statystyki bibliotek powszechnych wykazują setki i tysiące wypożyczeń. Każde wypożyczenie książki staje się faktem wychowawczym o pozytywnym lub negatywnym znaczeniu, gdyż dotyczy kształtowania poglądów, uczuć, woli, całej postawy czytelnika poprzez właściwie dobraną lub chybioną, bezcelową w danym momencie życia czytelnika książkę. Bibliotekarz styka się codziennie z ludźmi różnego wieku, wykształcenia, zawodu. Ma do czynienia z ludźmi, którzy szukają książki — jedni, żeby uzyskać przy jej pomocy jakieś informacje, inni — żeby się czegoś nauczyć o życiu i świecie. Ktoś znowu szuka wyjaśnienia interesującego go problemu lub chce po prostu odpocząć przy książce. Bibliotekarz jest łącznikiem między tą najbardziej właściwą w danym momencie książką a czytelnikiem, który często nie wie, czego szuka, prosi więc o „coś ładnego, coś, co by się dobrze czytało”.

Praca z czytelnikiem indywidualnym nie wyczerpuje zagadnienia działalności oświatowej bibliotek powszechnych. Są przecież one także organizatorami imprez masowych np. spotkań autorskich, prelekcji, odczytów. Nasilenie tych imprez występuje co roku w maju — w okresie Dni Oświaty, Książki i Prasy. Dla przykładu warto podać, że w tegorocznej majowej kampanii oświatowej biblioteki publiczne powiatu szamotulskiego zorganizowały 85 imprez masowych (w tym 12 spotkań autorskich), w których wzięło udział 3.378 czytelników. Do rozwoju czytelnictwa przyczyniają się konkursy np. zakończony w 1962 roku konkurs „Wiedza pomaga w życiu” (zwrócił uwagę na literaturę popularno-naukową), czy obecnie zakończony „Wielkopolski Konkurs Czytelniczy dla uczczenia 50 rocznicy Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej”. Biblioteki prowadzą również propagandę czytelnictwa poprzez organizację wystaw książkowych, wywieszki informacyjne, plansze, gazetki. Ruch miłośników książki (Koła Przyjaciół Bibliotek) przyczynia się także do poszerzenia kręgu czytelników.



Różnorodność metod i form stosowanych przez biblioteki publiczne przyczynia się do systematycznego pogłębiania czytelnictwa, do świadczenia coraz nowych usług na rzecz czytelnika np. wypożyczanie książek z innych bibliotek (wypożyczanie międzybiblioteczne), informacja bibliograficzna itp.

Mimo osiągnięć w czytelnictwie — głód dobrej książki nadal istnieje, przytoczone liczby świadczą o tym najwymowniej. Warto im się z perspektywy kilkunastu lat przyjrzeć, żeby zobaczyć, jaki skok dokonał się w jednej tylko dziedzinie naszej kultury w skali przeciętnego powiatu, a jeśli przenieśliśmy te liczby na cały kraj, to przekonamy się, że słowa wieszczą o zbłądzeniu książek pod strzechą stały się istotnie żywc. Powiat szamotulski jest jednym z licznych tego dowodów.

## WYWIAD Z LAUREATKĄ NAGRODY WOJEWÓDZKIEJ OB. K. ZIĘCIAKOWĄ

Już trzeci rok z rzędu bibliotekarze naszego województwa otrzymują nagrody wojewódzkie. W roku bieżącym to zaszczytne wyróżnienie za zasługi położone w upowszechnieniu kultury w powiecie i mieście Rawiczu otrzymała kol. Klementyna Zięciakowa. Z tej to okazji przedstawiciel naszej redakcji przeprowadził wywiad z laureatką.

Blaski i cienie pracy bibliotekarskiej — oto co nas interesuje w rozmowie, którą zamierzamy z koleżanką przeprowadzić, a w ciągu siedemnastu lat pracy niewątpliwie jedno i drugie złożyło się na szereg doznań i emocjonalnych przeżyć, które z pewnością wywierały wpływ mobilizujący lub też zniechęcający do działania.

— Raczej jestem zdania, że jedno i drugie w swoisty sposób mobilizuje, jeżeli wykonywaną pracę się lubi, bo umiowanie zadań na powierzonym odcinku jest zasad-

niczym motorem działania. Na pewno jednak, jakaś proporcja powodzeń i niepowodzeń w pracy ma duże znaczenie psychologiczne.

Zacznijmy więc od blasków. Koleżanka wyróżniona została w tym roku nagrodą wojewódzką. Jakie wrażenie wywarło na Koleżance to bądź co bądź wielkie przeżycie?

— Doznałam uczuć tak skomplikowanych, że trudno ująć je w słowach. Czyż można wyrazić słowami gamę uczuć od radości, wdzięczności, serdecznego wzruszenia do samokrytycznej penetracji wewnętrznej i ogromnie zwiększonego poczucia odpowiedzialności. Podobnych uczuć — choć może nie w tym stopniu — doznałam swego czasu, gdy biblioteka nasza zdobyła pierwszą nagrodę wojewódzką we współzawodnictwie bibliotek.

A rezultat tych przeżyć?

— Zawsze ten sam. Mocne postanowienie pracować lepiej, mądrzej, pożyteczniej.

Więc jednak uznanie i nagrody zachęcają do pracy?

— Na pewno, bo cieszą i zobowiązują. Duże znaczenie mają również drobne i na pozór błahe wydarzenia codzienne, z którymi na pewno spotykają się wszyscy bibliotekarze. Mam tu na myśli pewne reakcje czytelników wynikające z odbioru naszych usług kulturalnych. Na przykład miły telefon z podziękowaniem za ciekawe spotkanie autorskie, przeżycie uwidocznione na twarzach uczestników zorganizowanej wieczornicy bibliotecznej, z zainteresowaniem oglądana wystawa książki, wyrazy uznania zaocznie studiujących za pośrednictwem z biblioteką naukową, dowody przychylności władz miejscowych — wszystko to składa się na szereg mniejszych lub większych radości utwierdzających nas w przekonaniu, że jesteśmy potrzebni i pożyteczni. Wszystko to pomaga również w pokonywaniu trudności, których piętrzy się sporo chyba w każdej pracy.

A więc doszliśmy i do cieni. Z czym było lub jest najwięcej kłopotu?

- Baza lokalowa i odpowiedni człowiek, te dwa zasadnicze elementy skutecznego działania w mojej „karierze” bibliotekarskiej przysparzały mi najwięcej zmartwień. Wywalczenie rangi placówkom bibliotecznym wymagało również długoletniego pełnego zaangażowania się. Zdarzały się więc chwile zniechęcenia, a nawet przejściowego załamania. Ale zasadnicze trudności chyba już minęły, a kłopoty mniejszego formatu łatwiej pokonać, chociaż dokuczają i budzą refleksję. Zniszczone, zagubione, przetrzymywane książki, nieudana impreza, objawy braku kultury i poszanowania mienia społecznego zaobserwowane w bibliotece i poza biblioteką to wszystko kwiatki z ogródka udręczeń budzące zwątpienie w skuteczność naszego oddziaływania choć równocześnie są bodźcem do poszukiwania dróg wszechstronniejszych metod pracy.

A funkcje społeczne w środowisku?

- Wydaje mi się, że nie może być mowy o uchylaniu się od udziału w życiu społecznym środowiska. Funkcje społeczne poniekąd związane są z działalnością kulturalno-oświatową i w jakiś sposób podkreślają jej autorytet.

Czy pomagają również w realizacji zadań bibliotek?

- Na pewno. Przekonałam się o tym w ciągu 15-letniej pracy w Powiatowej Komisji Oświaty i Kultury. Udział w pracach Komisji oraz funkcja radnej Powiatowej Rady Narodowej daje mi pogląd na całokształt zagadnień, którymi żyje środowisko, wyzwala ją z wąskiego kręgu „własnego podwórka” a równocześnie ułatwiają zabiegi o dobro placówek bibliotecznych.

Pomijam tu inne obowiązki pełnione w miejscowych organizacjach społecznych, podkreślam jednak, że chociaż zajmują czas i absorbują umysł dają dużą satysfakcję w sensie podnoszenia roli i znaczenia bibliotekarza w środowisku.

Może jeszcze kilka słów na temat najbliższych planów i zamierzeń.

- Na razie tkwię po uszy w remontach kilku bibliotek czyli tworzeniu warunków do bardziej nowoczesnych metod

pracy. Pomaga nam w tym współzawodnictwo rad narodowych. Pochłania to oczywiście trochę czasu i energii, a potem już normalna praca kulturalno-oświatowa zmierzająca do coraz lepszych osiągnięć i wyników czytelnich. No i jeszcze jedno duże marzenie...

Jakie?

- Nowa biblioteka w Rawiczu, taka jak w Nowym Tomysku, której zazdroszczę koledze Krolkowi z całego serca (pozytywna zazdrość) i tego marzenia chyba już nie zdąży zrealizować, ale bodaj zainicjować, bodaj siew zasiał, który niechby wszedł już pod okiem moich następców.

Zofia Płatkiewicz

Kierownik działu Instr.-Metod.

Woj. Bibl. Publ. w Poznaniu

## PODSUMOWANIE WYNIKÓW WSPÓŁZAWODNICTWA BIBLIOTEK NA 50-LECIE WIELKIEJ SOCJALISTYCZNEJ REWOLUCJI PAŹDZIERNIKOWEJ W WOJEWÓDZTWIE POZNAŃSKIM

W ogłoszonym przez Ministerstwo Kultury i Sztuki, Zarząd Główny Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej, Zarząd Główny Związku Zawodowego Pracowników Kultury i Sztuki, Zarząd Główny Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich współzawodnictwie brało udział.

- 549 bibliotek publicznych — tj. 96,2% ogółu (w tym 26 oddziałów dziecięcych na 28 istniejących),
- 52 biblioteki związków zawodowych tj. 80% znajdujących się w rejestrze WBP,
- 583 punkty biblioteczne — tj. 20,9% ogółu.

Wyniki pracy w/w bibliotek przedstawiają się następująco:

I. Dla uczczenia 50-rocznicy Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej przeprowadzono:

1. 3 wojewódzkie konkursy

- a) Wielkopolski Konkurs Czytelniczy — dla dorosłych.  
Wzięło w nim udział 10.535 czytelników, do WBP wpłynęło 9.982 kuponów z poprawnymi odpowiedziami. W konkursie uczestniczyło 487 bibliotek publicznych, 14 bibliotek związkowych oraz ponad 100 punktów bibliotecznych.

Wyróżniły się ilością zwerbowanych uczestników następujące powiaty: — Kalisz m. — 1.400 osób, Poznań pow. — 789 osób, Oborniki — 618 osób.

Z bibliotek związkowych najlepsze wyniki uzyskały:

- Biblioteka Fabryki Pluszu i Aksamitu — Kalisz — 130 uczestników,
- Biblioteka Zakładów Naprawczych Taboru Kolejowego — Ostrów — 67 uczestników,
- Biblioteka Kopalni Węgla Brunatnego — Konin — 60 uczestników.

Wśród gromadzkich bibliotek najlepsze wyniki miała GBP Ryczywół pow. Oborniki — 199 uczestników.

Podsumowanie Wielkopolskiego Konkursu przebiegało w 2 etapach:

19. XI. — odbyły się eliminacje półfinałowe, na 31 najlepszych uczestników konkursu wytypowanych przez powiaty, zgłosiło się 21 osób; spośród tej grupy wyłoniono 4 finalistów:

1. ob. Marian Trachimowicz — Ostrów.
2. ob. Kazimierz Goska — Racot pow. Kościan.
3. ob. Maria Kołodziejczyk — Mosina pow. Poznań.
4. ob. Zenon Ptaszyński — Słupca.

Wylosowano także 75 nagród w postaci bonów książkowych dla uczestników konkursu.

3. XII. — wojewódzka zgaduj-zgadula na temat Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej w literaturze pięknej, pamiętnikach i wspomnieniach — na imprezie podsumowującej wyniki współzawodnictwa w województwie; dwie równorzędne I nagrody — wyjazd do ZSRR otrzymali: ob. ob. Zenon Ptaszyński i Marian Trachimowicz, II nagrodę — apa-

rat fotograficzny — ob. K. Goska, III nagrodę — radio turystyczne — ob. M. Kołodziejczyk.

b) konkurs „Bohaterowie Wielkiej Rewolucji” — dla dzieci. W konkursie uczestniczyło 3058 dzieci z 265 bibliotek oraz 1 punktu bibliotecznego w pow. Ostrzeszów. Najlepsze wyniki uzyskały powiaty: Szamotuły — 427 uczestników, Konin — 347, Gniezno pow. 293. Z oddziałów dziecięcych wyróżniły się Szamotuły — 302 uczestników. Systematyczną i bardzo ciekawą pracę w konkursie prowadził ponadto Oddział Dziecięcy MBP w Ostrowie.

c) konkurs na najlepszą formę propagandy książki traktującej o Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej — dla bibliotekarzy.

W konkursie tym wzięło udział około 200 bibliotekarzy. Spośród 80 najlepszych prac zakwalifikowano do wyróżnień — 17.

## 2.2 konkursy centralne:

— „Utrwalmy pamięć tamtych dni” — uczestniczyły w nim 192 biblioteki (z 14 powiatów) oraz 36 punktów bibliecznych w pow. Krotoszyn.

Na program pracy bibliotek złożyło się szereg cennych inicjatyw m. in. w m. Ostrów, w pow. Ostrzeszów — zorganizowano Rajd do Klonu — miejsca upamiętnionego walkami partyzantów, gdzie odsłonięto pomnik ku czci żołnierzy radzieckich, w pow. Gostyń — dzieci odnalażyły i zaopiekowały się grobami poległych żołnierzy radzieckich, w pow. Chodzież, Wągrowiec, Leszno, Wolsztyn — zorganizowano spotkania z konsulem radzieckim, wiele bibliotek zorganizowało spotkania z kombatantami II wojny światowej.

— „Wartość i cena samodzielności” — w konkursie uczestniczyły 3 osoby z pow. Szamotuł.

3. Konkursy lokalne prowadziły biblioteki 13 powiatów i 1 miasta wydzielonego (np. Pleszew — Czy znasz te książki, konkurs recytatorski poezji rosyjskiej i radzieckiej w jęz. rosyjskim, Ostrzeszów i Śrem — Czy

znasz Kraj Rad, Nowy Tomyśl — konkurs recytatorski „Dni Października w poezji i prozie”, Konin i Koło — konkurs na najlepszy plakat lub gazetkę o WSRP, Gostyń — Czy znasz życie i twórczość Gajdara. Ponadto oddziały dziecięce prowadziły jeszcze inne konkursy np. Ostrów — Jacy bohaterowie mieszkali w tych miastach, Szamotuły — Poznajmy bohaterów Związku Radzieckiego i Na najlepszego korespondenta wojennego. Biblioteki związkowe organizowały również swoje konkursy np. Wytwórnia Głośników „Tonsil” we Wrześni — konkurs poświęcony kinematografii radzieckiej z okazji 50-lecia WSRP i konkurs „Rewolucja Październikowa w Polsce”, Związek Zawodowy Kolejarzy w Lesznie — Co wiesz o Związku Radzieckim, Przedsiębiorstwo Budowlane w Kaliszu — „Oni tworzyli historię” i konkurs rysunkowy dla dzieci).

II. Ponadto w okresie współzawodnictwa biblioteki brały udział w konkursach:

1. Wielkopolski Konkurs Upowszechnienia oraz Czytelnictwa Książek i Czasopism Rolniczych (na koniec X. 1967 r. uczestniczyło w nim 412 GBP, 602 punkty biblioteczne oraz niektóre kluby GS, Ruch itd. Bibliotekarze w ramach konkursu uzupełniają zbiory książkami i czasopismami rolniczymi, propagują literaturę rolniczą, werbują nowych czytelników — rolników, zwiększają liczbę wypożyczonych książek rolniczych, prowadzą różne formy działalności oświatowej w oparciu o książkę rolniczą.

Najlepsze wyniki w konkursie mają obecnie powiaty: Szamotuły i Gostyń.

2. „Na najlepszy klub wiejski Ziemi Wielkopolskiej”.

III. W czasie trwania współzawodnictwa w terenie odbyły się:

- około 300 spotkań autorskich w tym 22 w bibliotekach związkowych,
- 1204 prelekcje i pogadanki (dane z 23 powiatów) w tym 132 w bibliotekach związkowych,
- 752 głośnie czytania książek radzieckich (dane z 12 pow.)

- 370 dyskusji nad książkami,
- ponad 150 przeglądów książek konkursowych,
- 120 zgaduj-zgaduli oraz blisko 50 imprez czytelniczych na większą skalę oraz bardzo wiele form wizualnych, głównie wystaw, katalożków, albumów itp.

#### IV. Biblioteki województwa poznańskiego współzawodniczyły w realizacji planów rozwoju czytelnictwa:

1. Stosunkowo dobre wyniki uzyskano na odcinku wzrostu czytelnictwa w porównaniu z październikiem 1966 r.
  - a) w bibliotekach publicznych
 

|                                 |           |
|---------------------------------|-----------|
| wzrosła ilość czytelników o     | — 27.254  |
| „ „ wypożyczeń                  | — 498.401 |
| „ „ wypożycz. lit. pop.-nauk. o | — 10.865  |
  - b) w bibliotekach związkowych (27)
 

|                                  |          |
|----------------------------------|----------|
| wzrosła ilość czytelników o      | — 1.692  |
| „ „ wypożyczeń o                 | — 27.214 |
| „ „ wypożyczeń lit. pop.-nauk. o | — 5.203  |

Największy wzrost wykazują powiaty:

w liczbie czytelników: Września o — 2.364, Międzychód o — 1.535, Gniezno pow. o — 1.722,

w liczbie wypożyczeń: Gniezno pow. o — 33.327, Września o — 36.297, Wągrowiec o — 36.456

w liczbie wypożyczeń lit. pop.-nauk.: Szamotuły o — 8.950, Kalisz pow. o — 6.835 Koło o — 6.786.

2. Realizacja natomiast planów wojewódzkich wymaga w dalszym ciągu wzmoczonej pracy bibliotekarzy. Jak wynika z posiadanych danych na koniec X. 1967 r. plan czytelników na rok 1967 został
 

|                |       |
|----------------|-------|
| zrealizowany w | 87,5% |
|----------------|-------|

 plan wypożyczeń na rok 1967 został
 

|                |       |
|----------------|-------|
| zrealizowany w | 71,2% |
|----------------|-------|

 plan wypoż. lit. pop.-nauk. na rok 1967
 

|                       |     |
|-----------------------|-----|
| został zrealizowany w | 64% |
|-----------------------|-----|

#### V. Wojewódzka Komisja Współzawodnictwa dysponowała następującymi środkami:



na nagrody pieniężne — 25.000,— zł

na nagrody rzeczowe — 60.000,—zł

## VI. Nagrody wojewódzkie otrzymały:

### 1) Biblioteki

PBP Gniezno, PiMBP Szamotuły, PiMBP Konin, PiMBP Wągrowiec, MBP Ostrów, MBP Kleczew p. Konin, MBP Skalmierzyce p. Ostrów, MBP Wronki p. Szamotuły, GBP Świętno p. Wolsztyn, GBP Biezdrowo p. Szamotuły, GBP Kiskowo p. Gniezno, GBP Damasławek p. Wągrowiec, GBP Wilczyn p. Konin, GBP Pępowo p. Gostyń, GBP Tarnowo p. Turek, GBP Bierzwienna p. Koło, GBP Rataje p. Września, GBP Gizałki p. Pleszew.

### 2) Punkty biblioteczne

Dubin p. Rawicz, Runowo p. Wągrowiec, Zacharzyn p. Chodzież, Szczytniki p. Gniezno, Magdalenki p. Gostyń, Kopydłowo p. Konin, Starkówiec p. Krotoszyn, Wielowieś p. Międzychód, Strykowo p. Poznań, Zbrudzewo p. Śrem, Gaj Mały p. Szamotuły, Torzeniec p. Ostrzeszów, Tarnowo p. Wolsztyn.

### 3) Koła Przyjaciół Bibliotek

Świętno p. Wolsztyn, Kaczory p. Chodzież, Siemianice p. Kępno, Małkolno p. Koło, Wilczyn p. Konin, Krotoszyn — PiMBP, Rokietnica p. Poznań, Gądkі p. Śrem.

### 4) Koła Związku Młodzieży Wiejskiej

Kiskowo p. Gniezno, Bierzwienna p. Koło, Uzarzewo p. Poznań, Luciny p. Śrem.

### 5) Bibliotekarze wyróżnieni w konkursie na najlepszą formę

ob. Teresa Łagodźńska — PiMBP Pleszew, ob. Janina Masztalerz — PiMBP Pleszew, ob. Klementyna Zięciak — PiMBP Rawicz, ob. Jadwiga Kaźmierczak — Góra p. Jarocin, ob. Adela Malinowska — Gizałki p. Pleszew, ob. Marianna Celler — PiMBP Pleszew, ob. Zofia Drobińska — Smolice p. Krotoszyn, ob. Bogu-

sława Sobiejewska — PiMBP Pleszew, ob. Irena Koszyca — PiMBP Międzychód, ob. Wanda Kłoszewska — Kleczew p. Konin, ob. Aleksandra Pernak — Chojno p. Rawicz, ob. Barbara Kosmala — Bojanowo p. Rawicz, ob. Danuta Głowacka — Strzałkowo p. Sępca, ob. Agnieszka Wesnerowicz — Śmigiel p. Kościan, ob. Cecylia Kaczmarek — PiMBP Środa, ob. Paulina Grzybczyńska — Ryczywół p. Oborniki, ob. Genowefa Kaczmarek — Ocieszyn p. Oborniki.

VII. Nagrody centralne otrzymały:

WBP Poznań — II miejsce, PiMBP Szamotuły, PiMBP Wągrowiec, MBP Leszno, Oddział dziecięcy — Ostrów. GBP Świętno pow. Wolsztyn.

Zofia Płatkiewicz

Kierownik działu Instr.-Metod. Woj. Bibl. Publ. w Poznaniu

### NA PRZYKŁADZIE WĄGROWCA...

Ogłoszone w czerwcu 1966 r. przez Prezydium WRN w Poznaniu współzawodnictwo rad narodowych gromad i małych miast w zakresie organizowania i wyposażania bibliotek i punktów bibliotecznych w latach 1966—1967, zyskało duże zainteresowanie. Odbływały się sesje, podejmowano uchwały. W wyniku po rocznym okresie trwania — w akcji tej bierze udział około 200 GRN i około 50 MRN z 26 powiatów. Wartość podjętych zobowiązań przekroczyła sumę 6 mln. zł. Do chwili obecnej zrealizowano 3.884.390,— zł. Wyniki zostaną podsumowane w Dniach Oświaty Książki i Prasy — 1968 r. W realizacji podjętych zobowiązań przodują powiaty: Wągrowiec, Konin, Kalisz, Sępca, Śrem.

Inicjatywa wyszła z Wągrowca. Kiedy w dniu 4. V. 1966 r. wspólnie z dyrektorem Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej

mgr F. Łozowskim prowadziliśmy w Wągrowcu z I Sekretarzem KP PZPR — tow. Bogusławem Pawlaczykiem, kierownikiem Referatu Kultury Prezydium PRN — ob. Anną Wolniewicz i kierownikiem Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej — ob. Zofią Martyńską, na temat potrzeby poprawy bazy materialnej bibliotek w województwie — bardzo wyraźnie władze miejscowe dały nam do zrozumienia, że sprawy te są im bardzo bliskie. Niejednokrotnie zresztą do tej pory mieliśmy okazję przekonania się o tym. Oto kilka przykładów były przewodniczący Prezydium PRN — ob. Stachowiak jako jedyny z tego grona w województwie brał udział w Wojewódzkim Zlocie Przyjaciół Książki. Prezydium co roku analizuje sprawy bibliotek na swoich posiedzeniach itp.

Niedługo po naszym pobycie, bo dnia 21. V. tegoż roku Gromadzka Rada Narodowa w Łeknie opracowuje program rozwoju kultury i podejmuje uchwałę w sprawie dalszego rozwoju czytelnictwa na terenie gromady przeznaczając na ten cel 78.000,— zł. GRN Łekno wzywa rady narodowe gromad i małych miast całej Wielkopolski do podobnych czynów. Apel Łekna podjęły wszystkie rady narodowe w powiecie Wągrowiec w liczbie 14. Łączna suma powiatowych zobowiązań wynosi 726.000,— zł. Powiat Wągrowiec przoduje w województwie. Od tej chwili działacze wągrowieccy czuwają nad realizacją podjętych zobowiązań. W dniu 28. IX. 1967 r. Powiatowa Rada Narodowa całe posiedzenie Prezydium poświęciła sprawie współzawodnictwa i bibliotek. Inicjatywa godna naśladowania. Rozliczało się tu każdą radę narodową z osobna, mówiło się, ze słuszną dumą o osiągniętych wynikach, ale też próbowano zaradzić trudnościom. A jaki jest bilans dotychczasowej pracy?

- w Skokach buduje się nową bibliotekę, gromadzi się środki na jej wyposażenie — MRN przeznacza już w tej chwili na ten cel 370.000,— zł,
- 3 biblioteki (na planowane 4) otrzymały nowe lokale,
- w 8 bibliotekach przeprowadzono remonty,
- zmodernizowano wyposażenie niemal wszystkich bibliotek,

- przeznaczono na zakup książek ze środków pozabudżetowych kwotę 102.300,— zł,
- podjęto akcję udoskonalenia pracy punktów bibliotecznych i tak:
  - 11 punktów przeniesiono z mieszkań prywatnych do świetlic, które zostały wyposażone w odpowiednie meble,
  - zakupiono 31 szaf do punktów bibliotecznych (na planowanych 46),
  - zamówiono tablice informacyjne dla wszystkich punktów bibl.
  - utworzono 3 punkty telewizyjno-biblioteczne.

W sumie wydatkowano do tej pory na cele biblioteczne 764.000,— zł. W ten sposób wszystkie niemal biblioteki powiatu zaliczyć można do nowoczesnych, zmodernizowanych placówek kulturalno-oświatowych.

Ministerstwo Kultury i Sztuki uznając wkład władz powiatowych i bibliotek w organizowaniu współzawodnictwa rad narodowych, w akcji budownictwa bibliotek, remontów i wymiany lokali bibliotecznych w roku 1967 — przyznało Powiatowej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Wągrowcu nagrodę rzeczową w wysokości 25.000,— zł.

Oczekujemy na dalsze dobre przykłady!

A. Gantkowska-Jasińska  
Kierownik PiMBP we Wrześni

## UROCZYSTOŚCI REYMONTOWSKIE W POWIECIE WRZESIŃSKIM

Przypadająca w maju 1967 r. setna rocznica urodzin Władysława Stanisława Reymonta szczególnie uroczyste obchodzona była na terenie powiatu wrzesińskiego. Tu bowiem

wielki pisarz spędził ostatnie 5 lat życia. W roku 1920 zamieszkał w położonym niedaleko Wrześni folwarku Kołaczkowo i przebywał w nim aż do śmierci w roku 1925. Właśnie w Kołaczkowie doszła Reymonta wiadomość o otrzymaniu nagrody Nobla. Z tej okazji ówczesne władze powiatu nadały autorowi „Chłopów” tytuł honorowego obywatela powiatu. Uroczyście wówczas uczciło Reymonta Polskie Stronnictwo Ludowe „Piast” organizując w roku 1925 specjalny Zjazd w Kołaczkowie, który nadał Reymontowi tytuł honorowego członka Stronnictwa.

Dla uczczenia setnej rocznicy urodzin wielkiego pisarza w powiecie wrześińskim zorganizowano wiele ciekawych imprez, mających na celu ukazanie jego sylwetki i przybliżenie społeczeństwu jego twórczości. Do obchodów włączyły się wszystkie biblioteki, które organizowały pogadanki, wieczory literackie, a przede wszystkim wystawy i wystawki książek Reymonta i o Reymoncie.

Ważkim wydarzeniem była zorganizowana z inicjatywy Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej we Wrześni sesja popularno-naukowa pod patronatem Powiatowego Komitetu Frontu Jedności Narodu. Program sesji obejmował dwie prelekcje „Rola twórczości Władysława Stanisława Reymonta w literaturze” i „Związki Władysława Reymonta z Ziemią Wielkopolską”, oraz recytacje prozy Reymonta. Po sesji nastąpiło uroczyste otwarcie zorganizowanej przez Powiatową i Miejską Bibliotekę Publiczną we Wrześni wystawy, na której zgromadzono liczne dokumenty dotyczące życia i twórczości pisarza, głównie z lat 1920—25 — m. in. listy pisane w Kołaczkowie, dokumenty urzędowe, zdjęcia Reymonta na tle domu itp.

W dniu poprzedzającym sesję zorganizowano w sali Powiatowego Domu Kultury uroczystą Wieczornicę. Tłumnie zebrana publiczność wysłuchała prelekcji o Reymoncie i gorąco oklaskiwała barwne widowisko oparte na folklorze łowickim nawiązujące do Reymontowskich „Chłopów”.

W dniu 7 maja w Kołaczkowie odbyła się sesja Gromadzkiej Rady Narodowej i uroczystość nadania miejscowej szkole

mienia Władysława Reymonta. Odsłonięcia pamiątkowej tablicy dokonał 89-letni Stanisław Nowak. W latach 20-tych był on przewodniczącym Związku Zawodowego Pracowników Rolnych w Kołaczkowie i z racji piastowanej funkcji często spotykał się z Reymontem. Na zakończenie uroczystości w Kołaczkowie ob. Stanisław Nowak podzielił się z zebrany-  
mi wspomnieniami o Reymoncie.

Zofia Piatkiewicz

Kierownik działu Instr.-Metod.

Woj. Bibl. Publ. w Poznaniu

## REFLEKSJE Z SEMINARIÓW WYJAZDOWYCH

1. 27—30. IX. 1967 r. — bibliotekarki pracujące z dziećmi wzięły udział w seminarium wyjazdowym do Gdańska i województwa gdańskiego. Celem seminarium było dokonanie wymiany doświadczeń w zakresie realizacji bieżących zadań i organizacji pracy z czytelnikiem dziecięcym. Zwiedzono Ośrodek Metodyczny Bibliotek Dziecięcych w Gdańsku, oglądano wiele bibliotek i zapoznano się z ciekawymi obiektami i pamiątkami historycznymi na trasie: Gdańsk — Gdynia — Wejherowo — Jastrzębia Góra — Władysławowo — Westerplatte — Malbork. Uczestników seminarium zainteresowało wiele spraw, a wśród nich: wypracowanie pomocy metodycznych, sposób ich gromadzenia w oddziałach instrukcyjno-metodycznych (tzw. „pułki instruktora”), prowadzenie na szeroką skalę służby informacyjno-bibliograficznej, oprawa książek w folie itp. Bibliotekarki powróciły do pracy bogatsze o doświadczenia koleżanek i kolegów z Gdańska, a piękno odwiedzanej ziemi i gościnność gospodarzy dopełniły miłych wrażeń.

2. 3—7. X. 1967 r. — kierownicy bibliotek powiatowych i miejskich województwa poznańskiego wyjechali do województwa wrocławskiego. W programie seminarium były następujące zagadnienia:

- organizacja pracy PiMBP
- praca oświatowa bibliotek
- praca z młodzieżą

Odwiedzono Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną oraz 2 biblioteki dzielnicowe miasta Wrocławia, biblioteki powiatów: Świdnica, Jelenia Góra, Wałbrzych, Kłodzko, Bystrzyca Kłodzka.

Szczególnie dużo zyskali uczestnicy seminarium w zakresie organizacji pracy PiMBP. Oto kilka przykładów: w województwie wrocławskim biblioteki szczebla powiatowego są samodzielnymi jednostkami budżetowymi, posiadają pracowników administracyjnych zatrudnionych w niepełnym wymiarze godzin, księgozbiór przekazywany bibliotekom gromadzkim i małomiejским jest w powiecie centralnie opracowywany, biblioteki wyodrębniły w wypożyczalniach księgozbiór dla młodzieży powyżej 14 lat, powiat Wałbrzych bardzo ściśle współdziała ze swymi bibliotekarzami w zakresie uzupełnienia zbiorów (kierownicy GBP i MBP sami wypełniają Zapowiedzi Wydawnicze i propozycje przedstawiają PBP, która komisyjnie je rozpatruje). Ciekawym eksperymentem jest połączenie Miejskiej i Uzdrowiskowej Biblioteki w Szczawnie Zdroju. Prowadzi się dalsze rozmowy w sprawie łączenia bibliotek różnych typów. Biblioteki województwa wrocławskiego bardzo aktywnie włączyły się do organizowania filii i punktów bibliotecznych w szpitalach — zagadnienie to było w centrum uwagi działaczy bibliotecznych Dolnego Śląska.

Należy podkreślić, że seminarium to doskonale uzupełniło wiadomości zdobyte przez kierowników na dotychczasowych seminariach wojewódzkich. Uczestnikom seminarium na długo pozostaną także w pamięci piękne widoki i zabytki odwiedzonego województwa, a życzliwość i gościnność bibliotekarzy z kierownikiem PiMBP w Bystrzycy Kłodzkiej na czele przeszła nasze oczekiwania.

W roku bieżącym Rada Państwa Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej odznaczyła Krzyżem Kawalerskim orderu Odrodzenia Polski za zasługi w krzewieniu życia kulturalnego na Ziemiach Zachodnich kol. Olimpię Krajnikową, długoletnią kierowniczkę Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Trzciance.

Odznaką „Zasłużonego działacza kultury” została wyróżniona kol. Wiktoria Dudziak, zasłużony instruktor i specjalista czytelnictwa dziecięcego Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Poznaniu.

## *Spotkania autorskie i odczyty*

W I półroczu 1967 odbyło się ponad 200 spotkań autorskich z 31 pisarzami z różnych środowisk literackich. Z Oddziału ZLP w Poznaniu uczestniczyli: E. Balcerzan, P. Bystrzycki, N. Chadzinikolau, R. Danecki, G. Górnicki, St. Hebanowski, St. Kamiński, B. Kogut, L. Konopiński, J. Korczak, T. Kraszewski, Cz. Michniak, E. Morski, E. Naganowski, E. Paukszta, A. Zeyland. Ponadto w naszym województwie gościli: A. Bahdaj, J. Gerhard, St. Grochowiak, E. Niziurski, H. Ożogowska, L. Prorok, M. Szypowska, L. Wolanowski, St. Wygodzki, W. Żukrowski i inni.

W tym samym okresie zorganizowano około 250 prelekcji z naukowcami i specjalistami różnych dyscyplin. Odbywały się też spotkania z przedstawicielami poznańskiej prasy, radia, TV oraz teatru.

## *Nasze kontakty z zagranicą*

W ramach współpracy województw: poznańskiego i brneńskiego w dniach od 24 do 31 maja br. podejmowaliśmy bibliotekarzy z Czechosłowacji. 9 osobowej grupie, w skład której wchodził przedstawiciel Partii, władz kulturalnych i bibliotek, przewodniczyli: inspektor Milos Zidek, dyrektor Biblio-



teki Wojewódzkiej im. Jiřího Mahena w Brnie — dr Antonia Oplustil, dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej w Brnie — Miłosz Papirnik. Na terenie miasta i województwa poznańskiego goście zwiedzili: Bibliotekę Główną Uniwersytetu im. A. Mickiewicza, Bibliotekę Wojewódzką, Bibliotekę Miejską im. E. Raczyńskiego, Bibliotekę Powiatową w Nowym Tomyślu oraz Bibliotekę Gromadzką w Miedzichowie. W zwiedzaniu Warszawy, Szczecina i Krakowa gościom towarzyszyli: dyrektor Biblioteki Głównej Uniwersytetu im. A. Mickiewicza — doc. dr St. Kubiak, dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej — mgr F. Łozowski i v-ce dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej im. E. Raczyńskiego — mgr K. Ewicz.

W dniu 27 czerwca 1967 r. przedstawiciele bibliotek miasta i województwa poznańskiego udali się z rewizytą do bibliotekarzy czechosłowackich. W skład delegacji wchodził: przedstawiciel Wydziału Kultury WRN w Poznaniu — mgr M. Prill, przedstawiciel Wydziału Kultury m. Poznania — mgr Rypińska, dyrektor Biblioteki Głównej Uniwersytetu im. A. Mickiewicza — doc. dr St. Kubiak, dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej — mgr F. Łozowski, v-ce dyrektor Miejskiej Biblioteki im. E. Raczyńskiego — mgr K. Ewicz, kierowniczka Działu Słownictwa tej biblioteki — mgr K. Gumowska, kierownik Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Nowym Tomyślu — Cz. Krolek, bibliotekarka biblioteki związkowej Poznańskich Zakładów Odzieżowych im. Komuny Paryskiej w Poznaniu — mgr J. Grzesiak oraz kierownik Wydziału Oświaty i Kultury DRN Nowe Miasto — mgr L. Dymarska. Na trasie wiodącej przez Brno — Ceske Budejovice — Pilzno — Karlove Vary — Cheb — Praha nasi bibliotekarze zapoznali się z systemem pracy i osiągnięciami bibliotek miejskich, Biblioteki Wojewódzkiej i Uniwersyteckiej w Brnie. W dniu 4 lipca 1967 r. w pożegnalnym spotkaniu z naszymi kolegami uczestniczyli bibliotekarze z Brna i innych bibliotek czechosłowackich.

W roku bieżącym nawiązana została współpraca kulturalna pomiędzy Polską a Austrią. W ramach tej współpracy w dniach od 9 do 25 października 1967r. na terenie Austrii przebywali: przedstawicielka Ministerstwa Kultury i Sztuki Departamentu

Pracy Kulturalno-Oświatowej i Bibliotek — R. Łukaszewska, dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej — mgr Franciszek Łozowski, kierownik Działu Instr.-Met. Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Białymstoku — mgr R. Szymańska. Program pobytu był bogaty i urozmaicony. Odnotować należy całodzienną konferencję z kierownictwem Sekcji Bibliotek i Oświaty Dorosłych Austriackiego Ministerstwa Oświaty i przedstawicielami centralnych instytucji i organizacji bibliotekarskich, którzy nie szczędzili czasu i wysiłku dla objaśnienia systemu organizacyjnego bibliotek austriackich. Ponadto umożliwiono naszym przedstawicielom zwiedzenie 27 bibliotek różnych typów na trasie: Wiedeń — Salzburg — Innsbruck — Graz — Wiedeń. Na podkreślenie zasługuje gościnność i serdeczność z jaką podejmowali naszą delegację gospodarze austriaccy.

W I kwartale 1968 r. oczekiwać będziemy grupę bibliotekarzy z Austrii, którzy przyjadą do nas z rewizytą.

### *Komunikat*

Po długich staraniach Dyrekcji Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i Wydziału Kultury Wojewódzkiej Rady Narodowej władze miejskie przyznały Bibliotece samodzielny lokal w Pałacu Kultury w Poznaniu.

Nasz nowy adres: Poznań, ul. Armii Czerwonej 80/82, pok. nr 336—350.

## Z ŻYCIA ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH

### 1. Rada Zakładowa

Związek Zawodowy Pracowników Kultury i Sztuki zrzesza w swoich szeregach 424 bibliotekarzy (na 624 pracowników pełnozatrudnionych) tj. 68% ogółu. W każdym powiecie (za wyjątkiem Czarnkowa, Koła i Gniezna miasta i powiatu, gdzie pracownicy należą do Związku Zawodowego Pracowników Państwowych i Społecznych) działa grupa związkowa Związku Zawodowego Pracowników Kultury i Sztuki, w Chodzieży — Rada Oddziałowa. W ostatnim okresie biblioteki i dom kultury w Kaliszu mieście i powiecie zorganizowały swoją Radę Zakładową, która bardzo ambitnie rozpoczęła swoją działalność.

Przewodniczącym Rady Zakładowej Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej jest ob. Marian Słobodzian, w skład Plenum Rady Zakładowej wchodzi 13 osób w tym 6 z terenu województwa.

W czasie od 1. I.—31. X. 1967 r. Rada Zakładowa załatwiła — 27 wniosków o wczasy 14-dniowe (zapotrzebowanie — 41)

— 4 wnioski o wczasy lecznicze (zapotrzebowanie — 6)

— 12 wniosków o sanatoria (zapotrzebowanie — 13)

— 14 wniosków o zasiłki statutowe z tytułu urodzenia dziecka

— 2 wnioski o zasiłki statutowe z tytułu śmierci

oraz przyznała ze swego budżetu 1 bezzwrotną zapomogę. Z inicjatywy Rady Zakładowej 7 dzieci wyjechało na kolonie letnie, a 99 dzieciom pracowników przekazano upominki z okazji Choinki Noworocznej 1967.

Działająca przy Radzie Zakładowej — Pracownicza Kasa Zapomogowo-Pożyczkowa w 1967 roku udzieliła: 69 pożyczek na łączną kwotę 124.500,— zł oraz 2 bezzwrotne zapomogi na sumę 2.000,— zł. Przed Radą Zakładową i aktywnym bibliotecznym stoi poważne zadanie włączenia w szeregi Związku wszystkich pracowników bibliotecznych województwa; im liczniejszy będzie nasz Związek, tym większej pomocy mogą od niego oczekiwać członkowie.

## 2. *Okręgowa Sekcja Bibliotekarska*

W dniu 30. V. 1967 roku na okręgowej naradzie środowiska bibliotekarzy dokonano wyboru Zarządu Sekcji Bibliotekarskiej działającej przy Zarządzie Okręgu Związku Zawodowego Pracowników Kultury i Sztuki. W skład Zarządu weszło 9 osób, w tym 2 osoby z Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej, 3 — z Miejskiej Biblioteki Publicznej im. E. Raczyńskiego i 4 z województwa poznańskiego. Przewodniczącą Sekcji została ob. Zofia Płatkiewicz. Zadaniem Sekcji jest współdziałanie z Zarządem Okręgu w zakresie nurtujących środowisko biblioteczne problemów, opiniowanie i wnioskowanie spraw przedkładanych ZO, udział w pracach regulujących wykonywanie zawodu, analiza warunków pracy i płacy bibliotekarzy, współudział w szkoleniu bibliotekarzy. Do ciekawszych inicjatyw Sekcji należy zaliczyć:

- w 1966 r. — zorganizowanie wycieczki bibliotekarzy do NRD
- w 1967—1968 r. planuje się zorganizowanie spotkania z radnymi — bibliotekarzami, dokonania analizy warunków pracy bibliotekarzy, opracowanie projektu regulaminu pracy bibliotek.

## 3. *Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich*

W roku 1967 Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich obchodzi 50-lecie swojej działalności. 50-lecie SBP zbiega się z 10-leciem istnienia Okręgu Poznańskiego. Okręg Poznański zorganizowano w roku 1957. Na początku swego istnienia liczył 37 członków, obecnie jest ich 489. Pierwsi organizatorzy Okręgu, to koledzy — mgr Leon Pawlak, Zofia Wieczerek, i mgr Tadeusz Słodzinka. Funkcję przewodniczącego Zarządu Okręgu pełnili kolejno — mgr Leon Pawlak, Zofia Wieczerek, a od 4. XII. 1966 — mgr Franciszek Łozowski.

W terenie działa 13 Oddziałów SBP, które ogółem zrzeszają 372 członków. Są to Oddziały w:

|                |   |    |          |                                                        |
|----------------|---|----|----------|--------------------------------------------------------|
| 1. Chodzież    | — | 35 | członków | (łącznie z Trzcianką i Piłą)                           |
| 2. Czarnkowie  | — | 20 | członków |                                                        |
| 3. Gnieźnie    | — | 50 | „        | (Miasto i powiat)                                      |
| 4. Jarocinie   | — | 35 | „        |                                                        |
| 5. Kaliszu     | — | 35 | „        | (Miasto i powiat)                                      |
| 6. Kole        | — | 24 | „        |                                                        |
| 7. Krotoszynie | — | 28 | „        |                                                        |
| 8. Lesznie     | — | 31 | „        | (Miasto i powiat)                                      |
| 9. Ostrowie    | — | 37 | „        | (Miasto i powiat),<br>(łącznie z Ostrzeszowem i Kępem) |
| 10. Pleszewie  | — | 28 | członków |                                                        |
| 11. Słupcy     | — | 13 | „        |                                                        |
| 12. Środzie    | — | 20 | „        |                                                        |
| 13. Rawiczu    | — | 18 | „        |                                                        |
| Razem          |   |    | 372      | członków                                               |

Reszta członków SBP skupia się w „Kołach” — Koła istnieją w Koninie, Kościanie, Międzychodze, Szamotułach, Śremie, Wągrowcu, Wolsztynie i Wrześni oraz przy WBP i PBP w Poznaniu.

Uroczystości Jubileuszowe Stowarzyszenia odbędą się w lutym w 1968 roku z udziałem zaproszonych Gości z kraju i zagranicy.

W województwie zainaugurowano Rok Jubileuszowy konferencją problemową, poświęconą czytelnictwu dzieci. Wygłoszone referaty — „Współpraca bibliotek szkolnych i publicznych w zakresie zaopatrzenia i wykorzystania księgozbiorów” oraz „Metody poznawania wpływu czytelnictwa na rozwój niektórych cech osobowości ucznia”. Oddziały Powiatowe organizują w ramach Jubileuszu uroczyste zebrania wszystkich członków z udziałem miejscowego Aktywu K. O. i zaproszonych Gości.

Główne uroczystości zorganizowane zostaną wspólnie przez Zarząd Okręgu wojew. poznańskiego i m. Poznania w marcu 1968 roku.